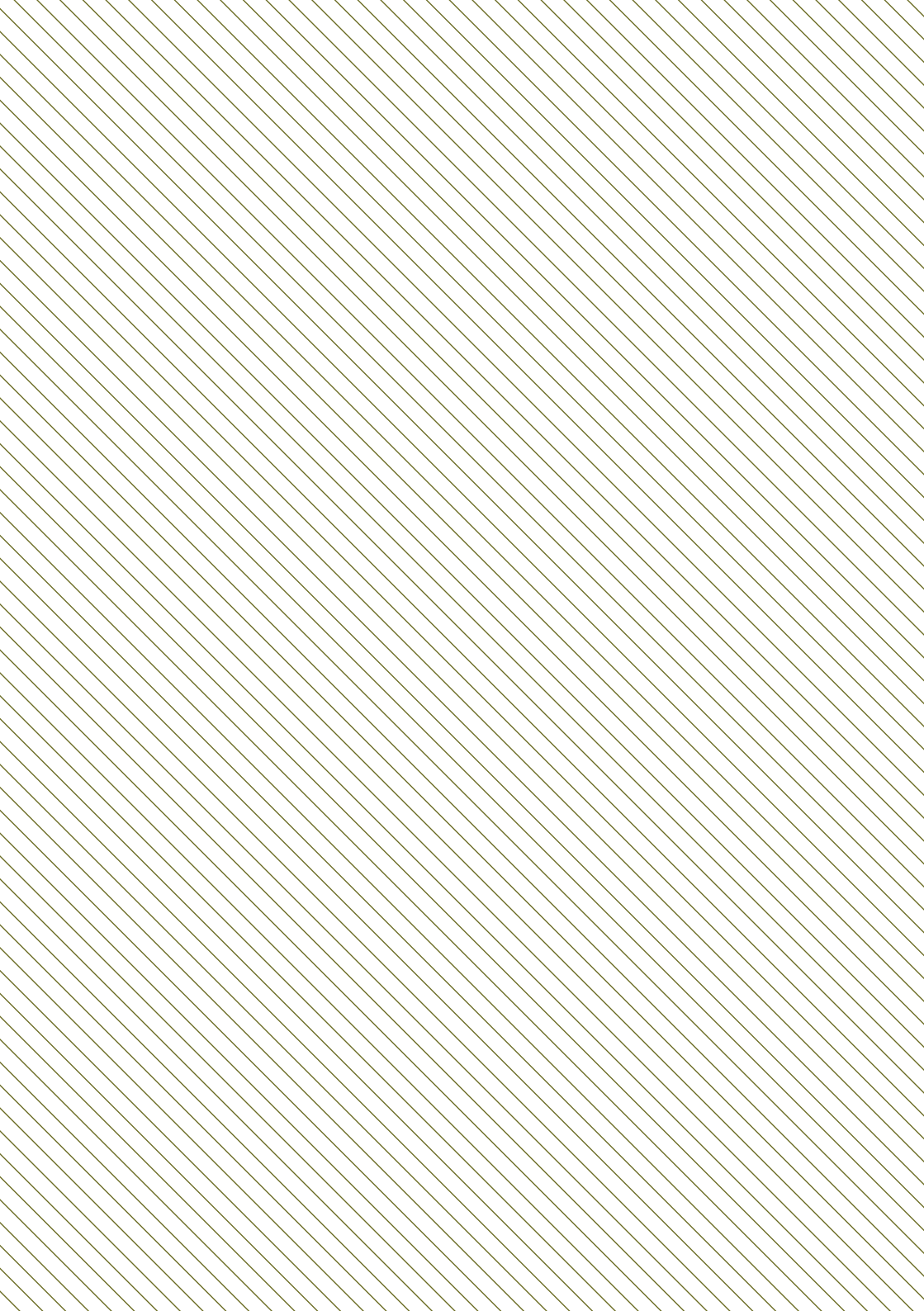

Memorandum 2019–2024

SARC

Strategische Adviesraad voor
Cultuur, Jeugd, Sport en Media

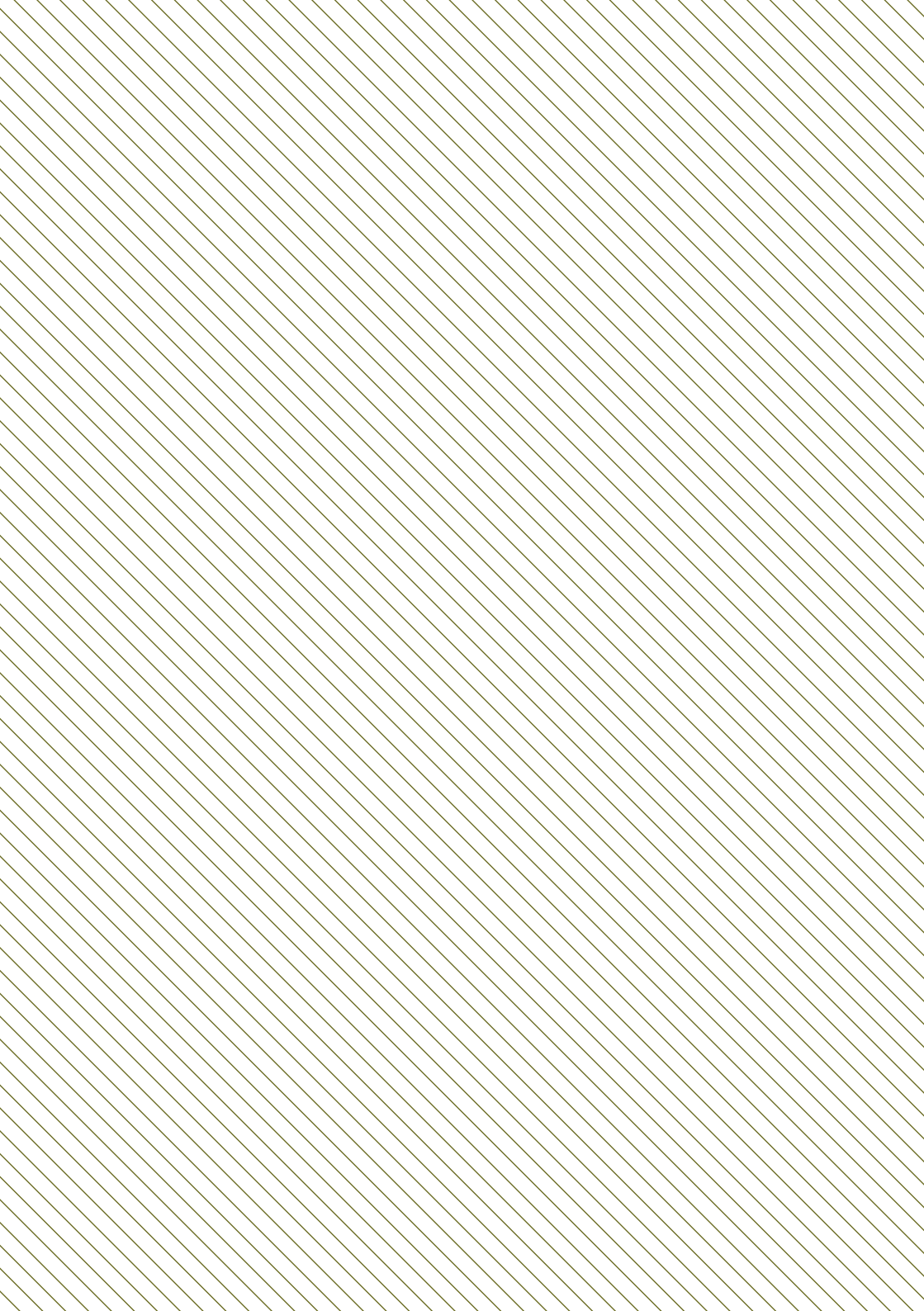

Memorandum 2019-2024

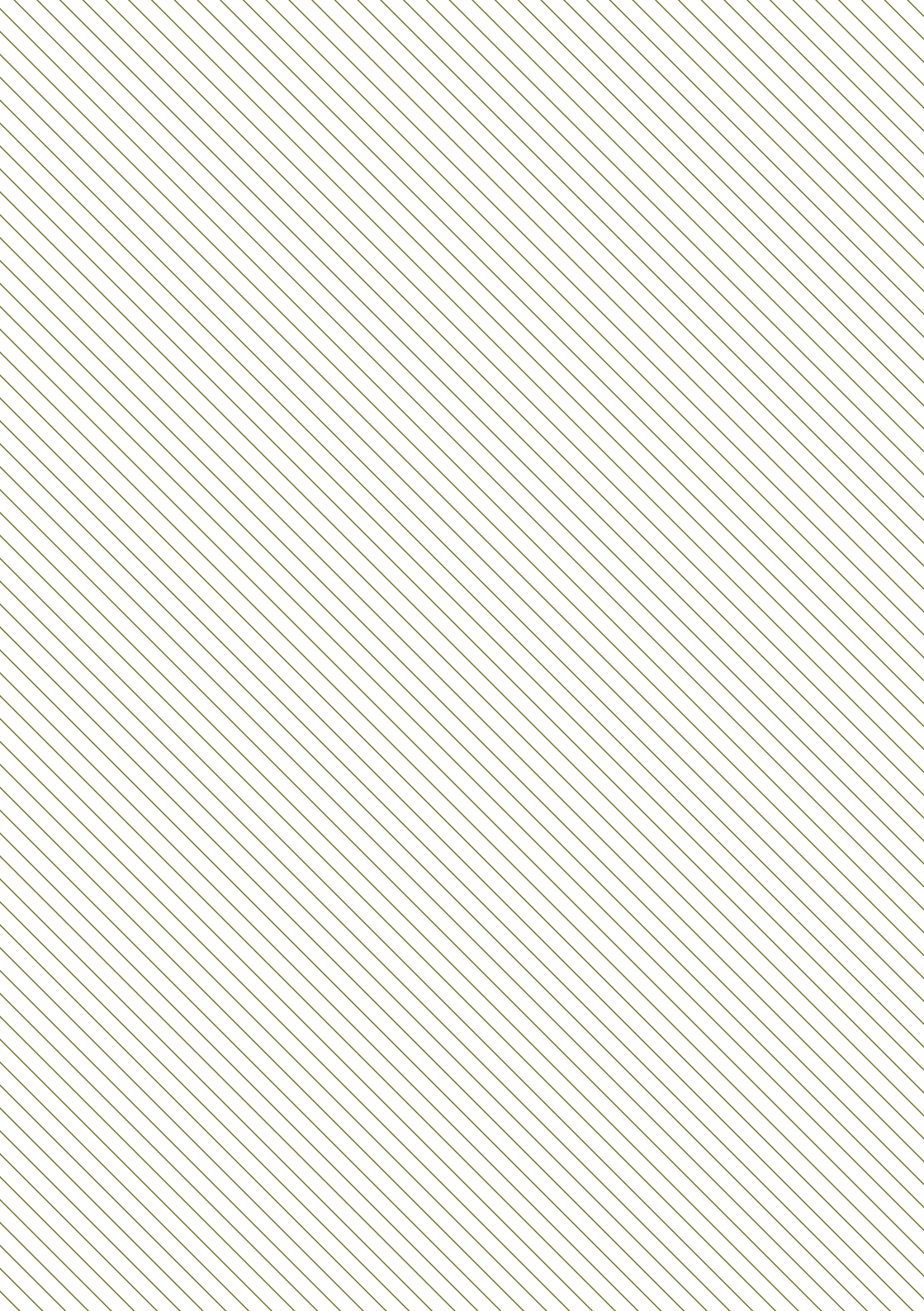
van de Strategische AdviesRaad voor
Cultuur, Jeugd, Sport en Media

Algemene Raad
Sectorraad Kunsten en Erfgoed
Sectorraad Sociaal-Cultureel Werk
Vlaamse Sportraad
Sectorraad Media

Inhoudsopgave

Woord vooraf	P. 7
Over de SARC	P. 9
Memorandum 2019-2024 – Algemene aanbevelingen	P. 15
Memorandum 2019-2024 – Sectorraad Kunsten en Erfgoed	P. 29
Memorandum 2019-2024 – Sectorraad Sociaal-Cultureel Werk	P. 37
Memorandum 2019-2024 – Vlaamse Sportraad	P. 47
Memorandum 2019-2024 – Sectorraad Media	P. 57

Woord vooraf

De Strategische AdviesRaad voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media (SARC) levert met dit document zijn derde memorandum af. Het formuleert een krachtige boodschap voor de toekomstige Vlaamse beleidsmakers: "geef vertrouwen aan de sectoren want zij willen, samen met het beleid, voluit voor de toekomst gaan."

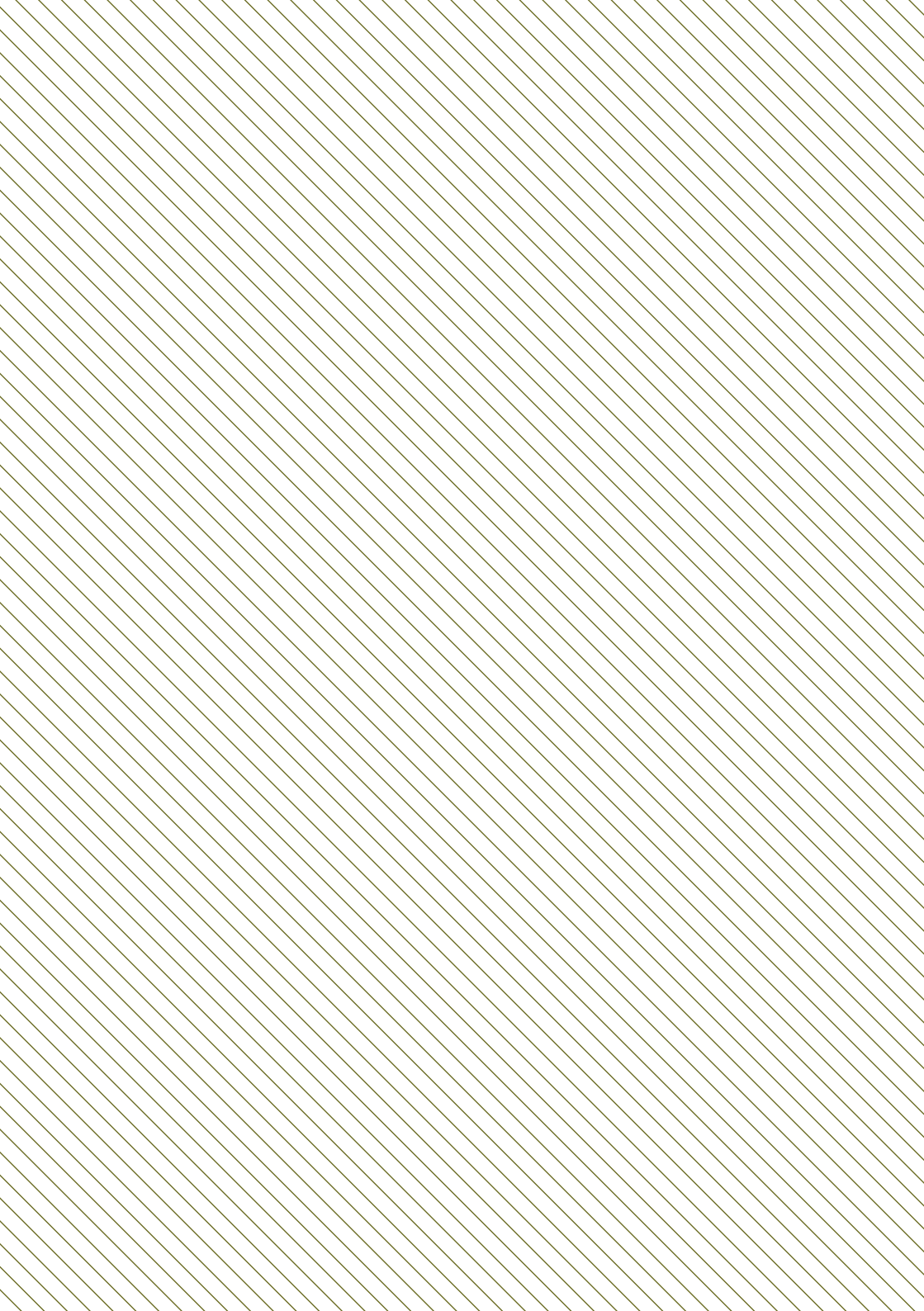
Het memorandum is geschreven door en met alle leden van de SARC. De sterkte van de SARC wordt daarmee weerspiegeld in dit werkstuk: onafhankelijke deskundigen en vertegenwoordigers van het middenveld in de sectoren cultuur, jeugd, sport en media hebben samen nagedacht en overlegt over wat echt belangrijk is voor het beleid. Wat hier volgt is de bundeling van hun inzichten en hun aanbevelingen. De leden van de SARC willen deze voorstellen graag breed delen opdat ze zouden kunnen doorgroeien tot concrete beleidsinitiatieven en -realisaties.

Het beleid heeft de moeilijke maar boeiende taak om ervoor te zorgen dat cultuur, in de meest brede betekenis van het woord, zijn verrijkende rol voor zowel individu als samenleving speelt en kan blijven spelen. Complexe uitdagingen zoals superdiversiteit, de digitalisering, de vergrijzing of de eindigheid van ruimte en grondstoffen – om er slechts enkele te noemen – zorgen ervoor dat het beleid meer dan ooit op zoek moet naar creatieve oplossingen. Dit memorandum 2019-2024 is een uitgestrekte hand aan de beleidsmakers om, samen met de sectoren Cultuur, Jeugd, Sport en Media, de uitdagingen van vandaag en morgen aan te gaan.

Mijn oprechte dank gaat uit naar de leden van het Vast Bureau, de Algemene Raad en naar alle leden van de sectorraden van de SARC alsook naar de medewerkers van het secretariaat. Allen hebben gedreven en doordacht meegewerkt aan dit memorandum. Samen met hen heb ik hoop en vertrouwen dat ook het derde memorandum van de SARC opnieuw een bron van inspiratie en motivatie zal zijn voor de beleidsmakers, alsook een basis voor de eigen visievorming van de raad. De SARC staat alvast klaar om, via zijn adviezen, bij te dragen aan het cultuur-, jeugd-, sport- en mediabeleid van de toekomst.

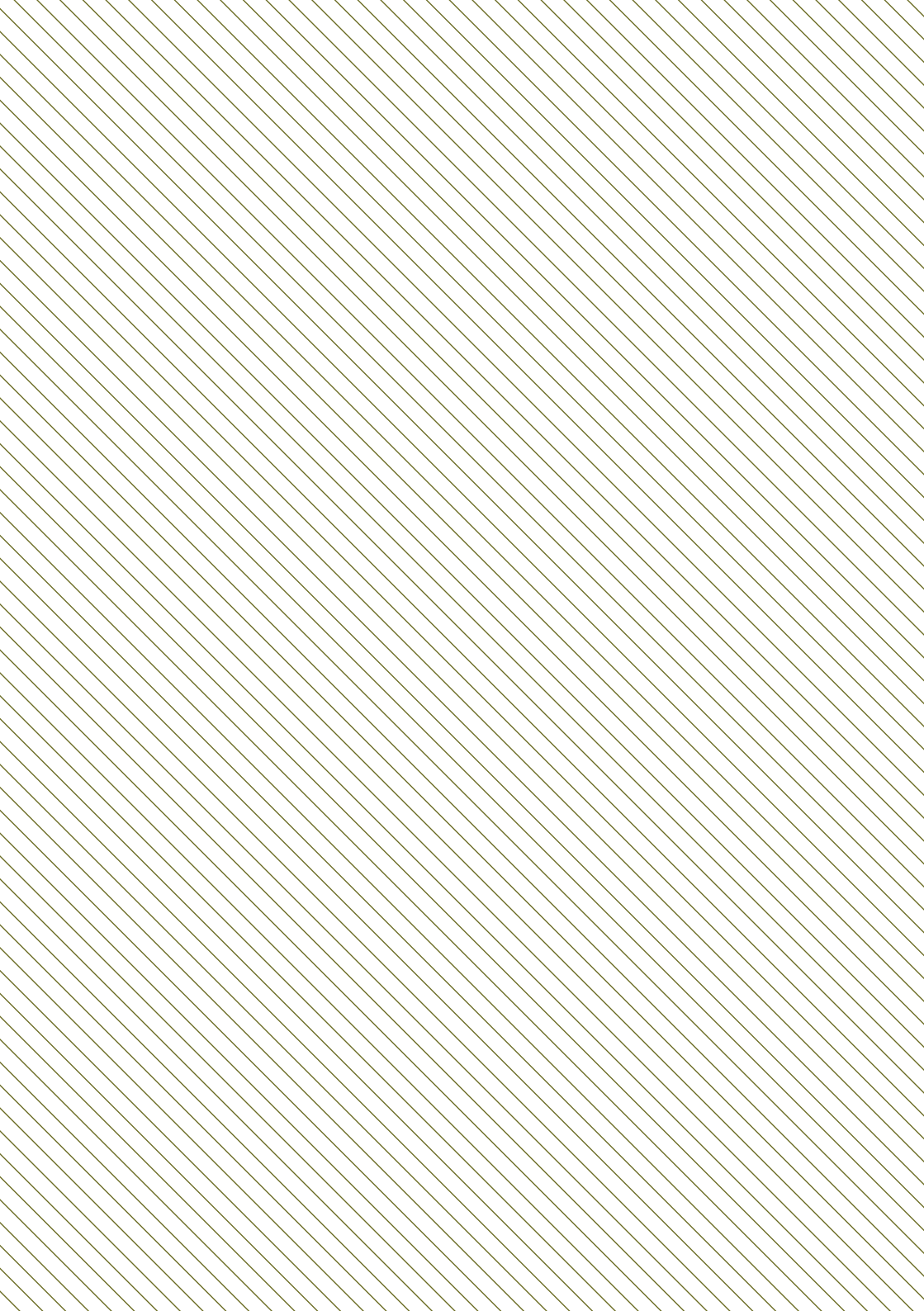

Luk Verschueren
Algemeen voorzitter

An aerial, high-angle photograph of a large, dense crowd of people, likely at a public event or festival. The crowd is composed of individuals of various ages and ethnicities, many of whom are looking towards the camera. The image has a warm, slightly desaturated color palette, with a prominent diagonal white stripe running from the bottom left towards the top right. The text 'Over de SARC' is printed in a bold, orange-brown font along this stripe. The bottom right corner of the image transitions into a solid dark green area.

Over de SARC

Over de SARC

De SARC, de Strategische AdviesRaad voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media, ging in april 2008 van start. Sedert 1 januari 2016 is de raad ingebed binnen het Departement Cultuur, Jeugd en Media.

De raad brengt uit eigen beweging of op verzoek advies uit over de hoofdlijnen van het beleid, over voorontwerpen of voorstellen van decreet en over ontwerpen van besluit van de Vlaamse Regering met betrekking tot Cultuur, Jeugd, Sport en Media. Voorts geeft de raad, op eigen initiatief of op verzoek, advies over beleidsvoornemens, beleidsplannen en in voorbereiding zijnde regelgeving inzake Cultuur, Jeugd, Sport en Media zowel op Vlaams niveau als op het niveau van de federale overheid, de Europese Unie en met betrekking tot internationale verdragen.

De SARC draagt bij tot de vorming van een onderbouwde beleidsvisie. Hij volgt en interpreteert de maatschappelijke ontwikkelingen op het vlak van Cultuur, Jeugd, Sport en Media en levert reflecties over beleidsnota's en beleidsbrieven.

De structuur van de SARC laat toe om de strategische advisering over een specifiek thema in te bedden binnen een bredere maatschappelijk context. Vier sectorraden (de Sectorraad Kunsten en Erfgoed, de Sectorraad Sociaal-Cultureel Werk, de Vlaamse Sportraad en de Sectorraad Media) zijn autonoom bevoegd voor hun deel van het beleidsdomein. Zij adviseren over thema's die het specifieke deelgebied van het beleidsdomein aanbelangen.

De Algemene Raad adviseert op zijn beurt over alle thema's die meerdere deelgebieden van het beleidsdomein aanbelangen. Hij verzorgt ook de interne coördinatie van de adviezen van de sectorraden en draagt bij aan het ontwikkelen van een geïntegreerde beleidsvisie. Het Vast Bureau van de raad is belast met het dagelijks bestuur.

Alle adviezen uitgebracht door de SARC zijn openbaar en worden gepubliceerd op de website.

Het Beleidsdomein Cultuur, Jeugd, Sport en Media in een oogopslag

Als Strategische AdviesRaad voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media overspant de SARC vier beleidsvelden die elk op hun beurt een hele waaier aan disciplines, subsectoren en organisatievormen kennen.

Binnen het **beleidsveld Cultuur** wordt gebruikelijk een onderscheid gemaakt tussen het sociaal-cultureel volwassenenwerk (SCW), de (professionele) kunsten en het cultureel erfgoed.

Naast sociaal-culturele verenigingen, bewegingen en vormingsinstellingen investeert het SCW-beleid ook in de circus- en de amateurkunsten en in de omkadering van de Vlaamse gebarentaal. Specifieke aandacht gaat bovendien naar cultuureducatie en initiatieven ter bevordering van de maatschappelijke en culturele participatie.

Met het kunstenbeleid wordt de ontwikkeling van de (professionele) kunsten nagestreefd door steun aan kunstenorganisaties, kunstenaars en ondersteunende structuren. Tevens worden twee sectorale fondsen (VAF en VFL) en een aantal grote instellingen gefinancierd.

Het cultureel erfgoedbeleid spitst zich toe op het roerend en het immaterieel cultureel erfgoed en biedt ondersteuning aan uiteenlopende erfgoedorganisaties en aan een aantal buitendiensten van de Vlaamse overheid. Verder wordt ook geïnvesteerd in de collectie van de Vlaamse Gemeenschap en in het Topstukkenfonds.

Het brede **cultuurbeleid** zet ook in op een aantal transversale aspecten zoals de ondersteuning voor tewerkstelling, infrastructuur, bovenlokale cultuurwerking, internationale samenwerking en digitalisering.

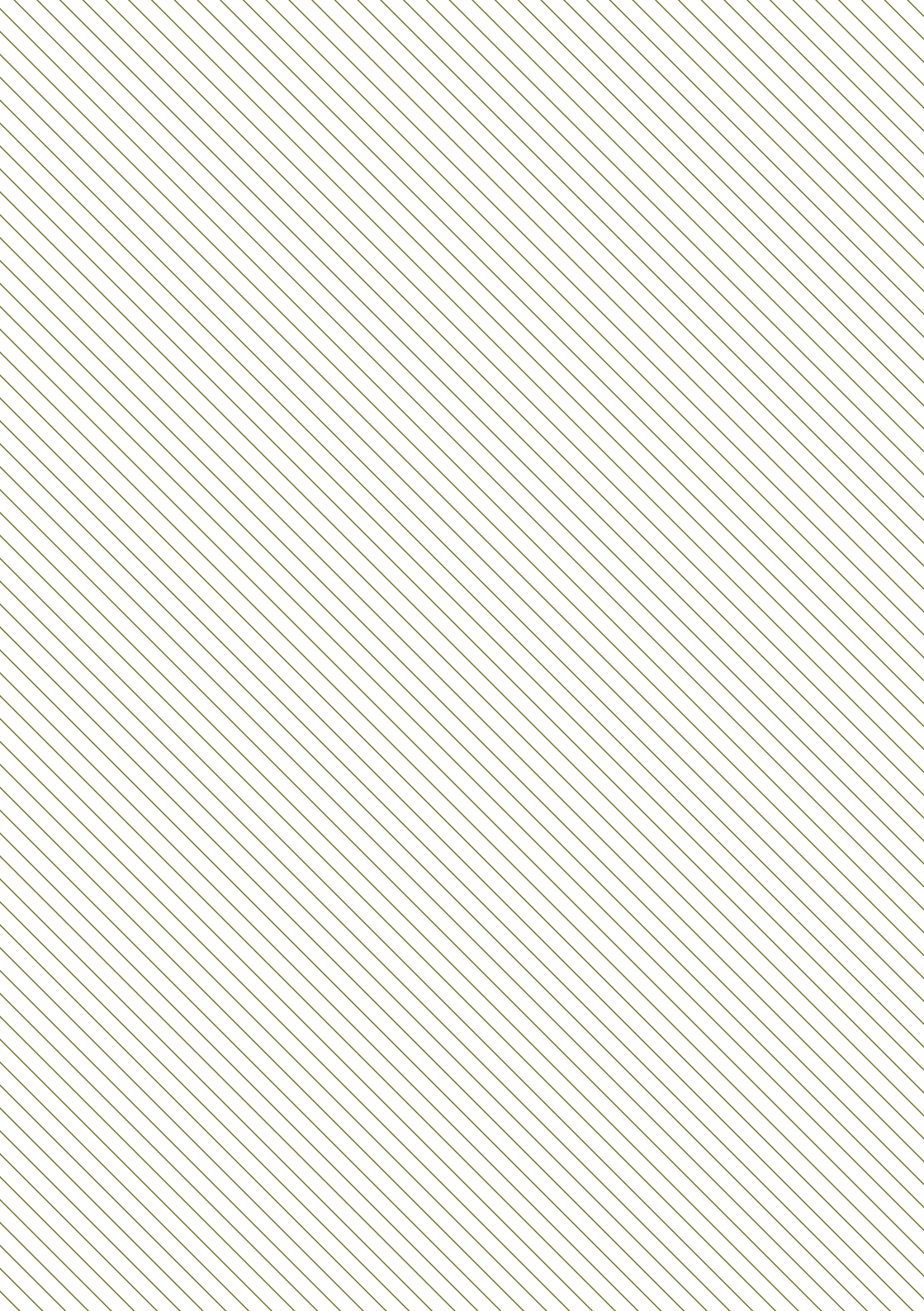
Het **jeugdbeleid** ondersteunt jeugdbewegingen en jeugdwerk, investeert in jeugdhuizen en jeugdverblijven en beheert een uitleendienst voor kampeermateriaal. Bijzondere aandacht gaat ook naar het jeugd- en kinderrechtenbeleid.

Door de uitbating van sportcentra, de financiering van sportinfrastructuur, het organiseren van sportkaderopleidingen en de omkadering en ondersteuning van clubs, federaties en andere sportactoren stimuleert het Vlaams **sportbeleid** de brede sportbeoefening. Er wordt ook een specifiek beleid uitgezet voor topsport en dopingbestrijding.

Het Vlaams **mediabeleid** zorgt voor de mediaregelgeving door middel van het Mediadecreet. Voorts gaat er aandacht naar de ondersteuning van de audiovisuele en de geschreven media, onder meer door steun aan de publieke omroep, naar het radiobeleid en naar mediapluralisme, mediawijsheid en gaming.

In 2018 bedraagt het aandeel van het beleidsdomein CJSM in de Vlaamse uitgavenbegroting 1,29 miljard euro of 2,90% op een totaal van 44,7 miljard euro. Hieronder wordt in grote lijnen de verdeling van deze middelen geschetst, met vermelding van enkele specifieke bestedingen ter illustratie.

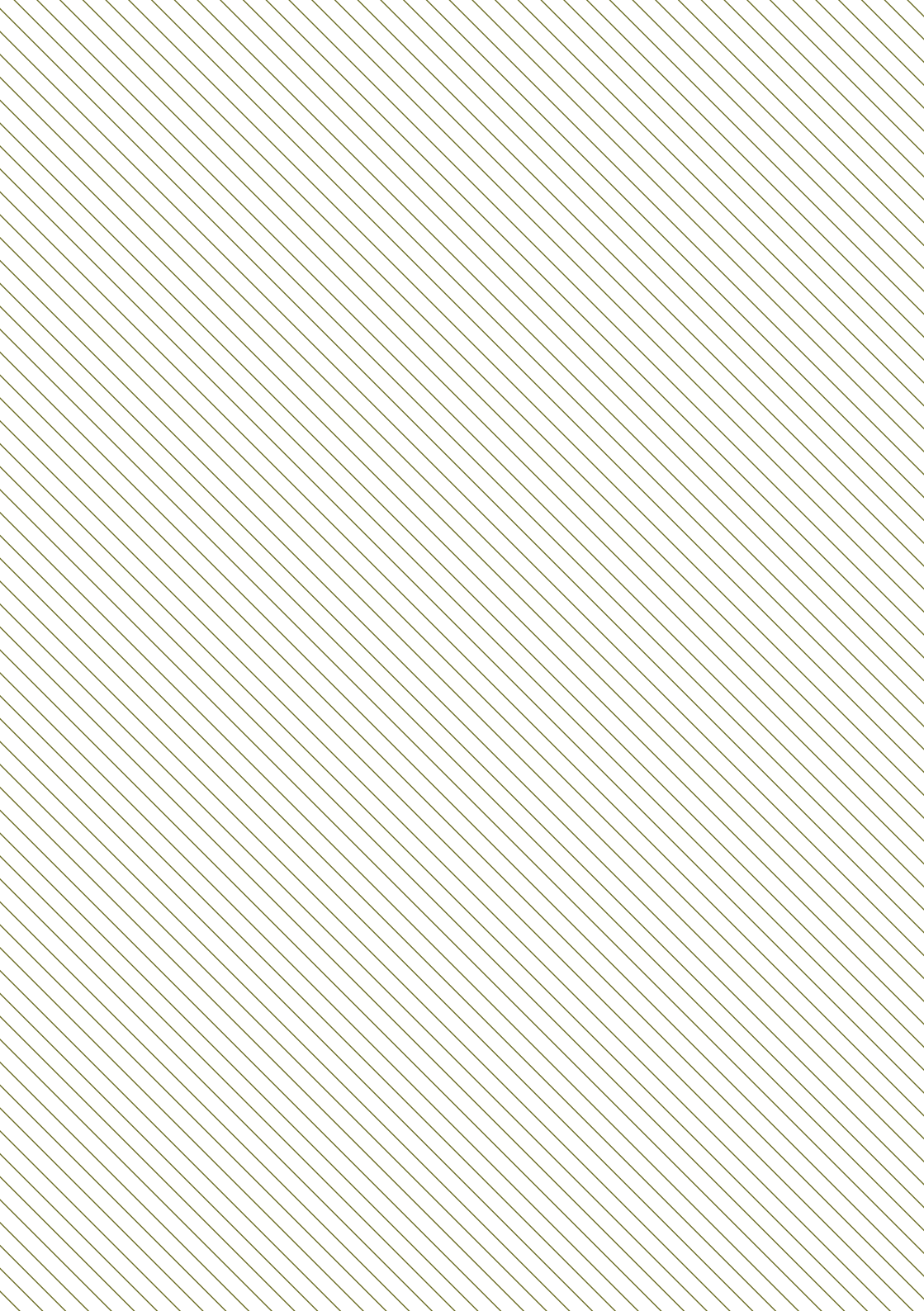
- Het sociaal-cultureel volwassenenwerk krijgt iets meer dan 103 miljoen euro toegekend. Binnen dit bedrag is net geen 60 miljoen euro gereserveerd voor het decreet, 2,3 miljoen euro voor de circuskunsten en 8,5 miljoen euro voor de amateurkunsten.
- Voor het beleid inzake kunsten en cultureel erfgoed is een goede 252 miljoen euro voorzien. Met deze middelen worden onder meer het Cultureelerfgoeddecreet en het Kunstendecreet gefinancierd evenals de Vlaamse instellingen.
- Het Vlaamse jeugdbeleid kan op 50 miljoen euro rekenen, waarvan 37 miljoen euro wordt ingezet voor het jeugd- en kinderrechtenbeleid.
- Naar het sportbeleid gaat net iets minder dan 154 miljoen euro. Een klein miljoen euro daarvan wordt besteed aan dopingbestrijding.
- Voor het Vlaamse mediabeleid wordt iets meer dan 355 miljoen euro uitgetrokken. Daarvan gaat ruim 271 miljoen euro naar de openbare omroep.
- Er gaat ook nog 127 miljoen euro naar transversaal cultuurbeleid dat zich onder meer toespitst op internationale samenwerking, culturele infrastructuur en ondersteuning van tewerkstelling in de sector.

A photograph of a luthier with grey hair and glasses, wearing a checkered shirt, working on a violin body in a workshop. The luthier is using a chisel to shape the wood. The background shows various wooden parts and shavings on a workbench.

Memorandum 2019-2024

Algemene aanbevelingen

Met dit memorandum legt de SARC zijn aanbevelingen voor de legislatuur 2019-2024 van de Vlaamse Regering op tafel.

Als strategische adviesraad voor het hele beleidsdomein Cultuur, Jeugd, Sport en Media (CJSM) heeft de SARC het reflectieproces dat aan dit document voorafging vanuit zowel generieke als sectorspecifieke perspectieven gevoerd. Dit vertaalde zich in een reeks algemene aanbevelingen enerzijds en 4 sectorale bijdragen – één voor elke sectorraad – anderzijds. Elk onderdeel kan als een losstaand hoofdstuk gelezen worden, maar de verbinding tussen de sectorale delen en de gemeenschappelijke aanbevelingen maken het verhaal ontegensprekelijk sterker en vollediger.

Het beleidsdomein CJSM omhelst een zeer divers spectrum, gaande van de kunsten, het cultureel erfgoed, het sociaal-cultureel werk voor jongeren én volwassenen over de vele disciplines en belevingsvormen van de sport tot en met het medialandschap in al zijn tastbare en digitale vormen. Elk van deze beleidsvelden kent bovendien talrijke (sub)sectoren en heeft een professionele evenals een niet-professionele dimensie. Telkens verwezen wordt naar 'de CJSM-sectoren' in de hier volgende pagina's is het daarom nodig die diverse en complexe realiteit achter deze benaming in het achterhoofd te houden.

De aanbevelingen in dit memorandum resulteren uit de observatie van ontwikkelingen en tendensen die zich zowel in de brede samenleving als binnen de sectoren aftekenen. In het hoofdstuk 'Algemene aanbevelingen' wordt vanuit een transversaal perspectief aandacht gegeven aan deze ontwikkelingen en tendensen. De bijdragen van de sectorraden gaan telkens dieper in op de nuances en aspecten die eigen zijn aan hun respectieve velden en sectoren.

Die uitdagingen en opportuniteiten vragen om concrete beleidsinitiatieven dewelke, afhankelijk van de context, faciliterend, omkaderend of strikt regulerend kunnen zijn. De CJSM-sectoren staan echter niet hulpeloos aan de kant in afwachting van beleidsacties. Vanuit hun diepgewortelde traditie van initiatief en vernieuwing ontwikkelen zij in vele gevallen spontaan een eigen aanpak en methodologie. Daarmee vullen ze leemtes op waar (nog) geen beleid bestaat of verrijken en vervolledigen ze daar waar wel reeds beleid wordt gevoerd.

Een overheid moet frequent vaststellen dat zij moeite heeft de snel veranderende maatschappelijke context bij te houden, laat staan dat ze proactief op elke nieuwe ontwikkeling kan inspelen. Ze beschikt echter wel over instrumenten en hefboomen, zoals regelgeving, structuren en financiële middelen, waarmee ze het verschil kan

maken. De sector heeft, van zijn kant, meer vrijheid en flexibiliteit om initiatieven te ontwikkelen en te experimenteren met diverse werkvormen en aanpakken.

De SARC gelooft in een partnerschap waar, aan de ene kant, de overheid voor de nodige omkadering en prikkels zorgt onder de vorm van regelgeving en financiering en, aan de andere kant, de sectoren hun kennis en ervaring kunnen inzetten, ontplooien en bestendigen. Samen de zoektocht voeren naar antwoorden op de talrijke vragen die zich stellen, leidt ongetwijfeld tot een sterkere aanpak met meer kans op slagen. Overheid en sector hebben elkaar nodig want geen van beiden hebben ze pasklare oplossingen achter de hand, maar ze hebben elk wel een aantal belangrijke troeven die complementair zijn.

Tot slot wil de SARC nog benadrukken dat, hoewel dit memorandum zich presenteert als een set van positieve voorstellen en aanbevelingen, het geenszins een vrijblijvend suggestiemenu is. Achter deze aanbevelingen gaan immers concrete knelpunten en problemen schuil, die zowel de CJSM-sectoren als de brede samenleving raken. De SARC rekent er dan ook op dat de Vlaamse overheid zijn adviezen ter harte neemt.

1. Integreer de maatschappelijke realiteit in de CJSM-sectoren en het CJSM-beleid

Onze samenleving is onophoudelijk in beweging. Wat gisteren nog een ver toekomstbeeld leek, is vandaag realiteit en kan morgen alweer achterhaald zijn. Het is voor de CJSM-sectoren niet evident om pas te houden met deze onophoudelijke evoluties. Het vraagt inspanningen van de sectoren zelf én een gericht beleid van de overheid om ervoor te zorgen dat het CJSM-veld de veranderende maatschappelijke realiteit kan weerspiegelen in zijn werking en zijn structuren.

Diversiteit in al haar facetten

Wanneer het over de maatschappelijke realiteit gaat, wordt vaak in eerste instantie naar diversiteit verwezen. Die diversiteit is, in al haar facetten, een rijkdom en een opportuniteit, maar ze brengt ook een aantal uitdagingen met zich mee. Ze stelt de samenleving voor fundamentele vragen en reikt tegelijkertijd ook oplossingen aan. Op het terrein worden al talloze initiatieven genomen om de diversiteit op een duurzame en structurele manier te integreren. Dit proces van inclusie neemt tijd en

gaat ook gepaard met teleurstellingen en mislukkingen. Er is nog steeds een lange weg af te leggen. De vindbaarheid en de maatschappelijke vertakking van de CJSM-sectoren zijn echter onmiskenbare troeven.

De SARC meent dat de sectoren en het beleid enkel vooruit kunnen als zij samen stappen zetten in de zoektocht naar hoe de diversiteit die zich in de maatschappij als geheel voordoet, ook in de CJSM-sectoren tot uiting kan komen. De maatschappelijke diversiteit moet uiteindelijk ingang vinden in alle componenten van de werking en de structuren: creatie, aanbod, distributie, communicatie, medewerkers, deelnemers en publiek.

Evoluerende leefomgeving

Demografische en ruimtelijke ontwikkelingen hebben de voorbije decennia onze fysieke leefomgeving hertekend. De duale benadering van stad versus platteland is totaal achterhaald. Naast een aantal grote steden met uitdijende periferieën kent Vlaanderen steeds meer kleine verstedelijkte centra waar mensen in verdichte kernen samenleven. Deze context herschudt de kaarten van de sociale cohesie en de vrijetijdsbeleving, maar stelt evengoed concrete uitdagingen op het vlak van ruimtegebruik en infrastructuurvoorzieningen.

De SARC vraagt dat er bij de (her)besteding van de schaarser wordende ruimte en bij infrastructuurwerken voldoende aandacht gaat naar de zogenaamde 'zachte sectoren' en het verenigingsleven. Er is nood aan een toekomstgerichte benadering – waar technologische voorzieningen en multifunctionaliteit vooropstaan – met het oog op het verhogen van het ruimtelijk rendement.

Naast nieuwe infrastructuur is er tevens een zeer reële nood aan onderhoud en renovatie van de bestaande infrastructuur. De voorbije decennia werden heel wat middelen geïnvesteerd in gebouwen en voorzieningen voor de CJSM-sectoren. Vandaag is een grote inhaalbeweging nodig om deze voorzieningen in stand te houden en bovendien ook aan te passen aan de hedendaagse normen zodat zij ook in de toekomst hun nut kunnen blijven bewijzen voor de sectoren. Een bijkomend aandachtspunt in dit verband is het ter beschikking stellen van de infrastructuur aan democratische tarieven.

Balans tussen werk en vrije tijd

Ook de klassieke patronen in werk en vrije tijd komen steeds meer te vervagen. Vorming en opleiding worden verweven in alle fases van het levenspad en almaar

meer losgekoppeld van het formele onderwijs, volgens het principe van het 'levenslang en levensbreed leren' dat onder meer ook via het Europese Erasmus+-programma wordt gepromoot. Toenemende aandacht gaat naar de beleving van cultuur, media en sport, bij jonge én minder jonge generaties.

Nieuwe, meer flexibele tewerkstellingsvormen doen hun intrede en nemen een plaats in naast traditionele ideeën over loopbaanontwikkeling. Deze evoluties bieden op het eerste zicht vele kansen, maar houden tegelijkertijd ook risico's in. Een goede balans tussen werk en vrije tijd blijft noodzakelijk. Daarnaast is er ook bijzondere aandacht vereist voor eerlijke en duurzame tewerkstelling in alle CJSM-sectoren.

De uitdagingen die de maatschappelijke realiteit stelt aan de sectoren en aan het beleid mogen niet leiden tot een verkramping, maar moeten juist de basis zijn om partnerschappen te vormen en samen de verandering te omarmen. Bestaande expertise en goede praktijken moeten efficiënt ingezet en gedeeld worden terwijl er daarnaast ook tijd en ruimte moet zijn voor experiment en vernieuwing.

2. Maak een inhaalbeweging op het vlak van digitalisering

De digitale evoluties zijn een belangrijke factor in onze continu veranderende leefomgeving. Zij brengen dichtbij wat veraf is, maken van abstracte ideeën een tastbare realiteit of, net omgekeerd, hertalen het tastbare naar een digitale beleving. Vandaag ervaren de CJSM-sectoren reeds op verschillende vlakken een directe impact van de digitale omwenteling en deze trend zal zich de komende jaren nog versterken. Essentiële aspecten van de praktijk zoals (gemeenschaps)vorming, prestatie, creatie, productie, en distributie zullen verder ingrijpend veranderen.

Vele organisaties en instellingen spelen hier al op in, maar een set aan gerichte beleidsinitiatieven is noodzakelijk om te verzekeren dat ook in de toekomst principes als toegankelijkheid, diversiteit van het aanbod en interoperabiliteit van systemen en structuren gegarandeerd blijven.

Een reactief beleid volstaat niet. In diverse sectoren en subsectoren moet eerst een inhaalbeweging gemaakt worden om te garanderen dat zij aansluiting vinden bij de nieuwste digitale toepassingen. Vervolgens moet geïnvesteerd worden in directe betrokkenheid bij de ontwikkelingen van deze toepassingen zodat de CJSM-sectoren

in koppositie zitten voor de uitwerking, implementatie en integratie van nieuwe technologieën. De sectoren kunnen dit niet alleen en een gedegen ondersteuning en omkadering zullen hierbij noodzakelijk zijn.

Ook de beleving en participatie binnen de CJSM-sectoren ondervindt de impact van de digitalisering. Zowel het publiek als de sectoren zelf zoeken nog hun weg in deze nieuwe context. De jonge generaties stellen zich hier het minst vragen bij: zij beschouwen digitale toepassingen als de norm. Het is belangrijk om blijvende aandacht te hebben voor de ontwikkeling van goede digitale vaardigheden en van mediawijsheid bij alle doelgroepen zodat de digitalisering zich zo min mogelijk vertaalt in barrières of knelpunten.

De digitalisering raakt tevens – positief dan wel negatief – fundamenteel aan de werk- en beheersstructuren van de sectoren en brengt soms zelfs het voortbestaan ervan in het gedrang. Met een spreekwoordelijke druk op de knop zal technologie steeds vaker realiseren waar nu nog heel wat mensen en middelen voor nodig zijn. Dit betekent dat het primordiaal is om vandaag na te denken over hoe menskracht en middelen in de toekomst zullen ingezet worden. Dat reflectieproces zal ongetwijfeld de systemen en modellen zoals we die vandaag kennen, in vraag stellen. Er dient een nieuw evenwicht gevonden te worden tussen hetgeen vandaag bestaat en wat de technologie morgen mogelijk maakt.

De SARC is ervan overtuigd dat de sectoren en het beleid samen de uitdaging moeten aangaan om de digitale evolutie te integreren en er maximaal de voordelen van te benutten. Wetenschappelijk onderzoek en inzicht in de toepassing van nieuwe technologie zijn noodzakelijke brandstof voor dit proces. Partnerschappen met spelers op het vlak van onderzoek en innovatie zijn daarom onontbeerlijk.

3. Durf investeren in de CJSM-sectoren

De CJSM-sectoren vormen een vitale schakel voor de bevordering van fysieke en mentale gezondheid, ze verrijken en ontwikkelen zowel het individu als de samenleving, ze stimuleren zelfreflectie en houden de maatschappij een – vaak kritische – spiegel voor, ze creëren verwondering en initiëren vernieuwing. Daarenboven leveren ze tastbare opbrengsten in termen van economische meerwaarde en tewerkstelling. Het omvangrijke rendement van de overheidsfinanciering voor de CJSM-sectoren is eigenlijk vanzelfsprekend. Laat de financiering dat dus ook zijn.

Overheidssteun binnen andere sectoren, zoals bv. onderwijs, infrastructuur of tewerkstelling, wordt veel vaker – en terecht – als een investering geduid: een bijdrage van geld, tijd of (man)kracht ten behoeve van een doel op langere termijn. De SARC pleit er nadrukkelijk voor om de publieke financiering van de CJSM-sectoren evenzeer als een investering te zien én ook zo te benoemen.

In de eerste plaats dient de ondersteuning die het beleid geeft aan de CJSM-sectoren te voorzien in een voldoende ruime en structurele basisfinanciering. Dat is de noodzakelijke garantie op een divers, duurzaam en toekomstbestendig CJSM-landschap, waar plaats is voor kleine en grotere spelers, waar zuurstof is om kennis en praktijk op te bouwen en te bestendigen, waar een balans bestaat tussen doorgedreven professionalisering en onverminderd vrijwillig engagement. Met andere woorden een landschap dat alle troeven die de sectoren in zich dragen ook werkelijk kan waarmaken.

Daarnaast blijft een beleid dat voorziet in projectmiddelen en punctuele tussenkomsten een noodzakelijke aanvulling op de structurele financiering. De sectoren beschikken zelf over de nodige flexibiliteit en creativiteit om afgebakende opdrachten op te nemen, in te spelen op onverwachte ontwikkelingen, nieuwe perspectieven te verkennen en ad hoc opportuniteiten te benutten.

De Vlaamse overheid is lang niet de enige bron van financiering voor de CJSM-sectoren. Naast andere overheden investeren ook private actoren in het potentieel van cultuur, jeugd, sport en media. De diversiteit in de financieringsbronnen draagt bij tot een sterkere sociale en economische verankering van de sectoren.

Toch houdt de SARC eraan hier zijn pleidooi voor een goede balans tussen publieke financiering en andere investeringen te herhalen. Tijdelijke en/of bijkomende financieringsbronnen brengen vaak extra opdrachten en verwachtingen met zich mee waaraan de organisaties moeten beantwoorden. Een stabiele en evenwichtige basisfinanciering moet er voor zorgen dat de reguliere werking en draagkracht in dergelijke omstandigheden niet in het gedrang komt.

Naast de financiële investering is een inzet op vertrouwen in de sectoren van vitaal belang. Geef tijd en ruimte aan reflectie en ontwikkeling. Faciliteer experiment en vernieuwing. Durf inzien dat falen of het uitblijven van een concreet resultaat even waardevol kunnen zijn als directe en tastbare successen.

Datzelfde vertrouwen moet ook zijn vertaling in de regelgeving vinden. Misschien meer nog dan anderen, hebben de CJSM-sectoren nood aan een omkaderend en faciliterend

beleid. Om de intrinsieke sterktes van het veld en van de actoren te stimuleren en te ontwikkelen, moet het beleid de juiste randvoorwaarden creëren en eerder genoemde investeringen voorzien. Dat houdt ook in dat, naast een heldere set basisregels, er ruimte moet zijn voor zelfregulering en, in specifieke gevallen, voor deregulering. De voorbije jaren heeft de overheid ingezet op het reduceren van de administratieve lasten. Toch blijft dit thema voor de CJSM-sectoren een aandachtspunt. Zowel de sector als de overheid verliezen nog steeds te veel tijd en energie met procedures die onvoldoende meerwaarde hebben. Investeren in vertrouwen gaat logischerwijs samen met het afbouwen van overbodige controle- en beheerssystemen, en met meer nadruk op kwalitatieve gegevens.

4. Zet in op raakvlakken en bouw bruggen

De sectoren cultuur, jeugd, sport en media zijn op vele vlakken en in wisselende samenstellingen met elkaar verbonden. Die verbondenheid berust op de onderliggende waarden die zij delen, maar evenzeer op concrete raakvlakken in hun ambities en hun praktijken. Ongeacht de administratieve structuren en de bevoegdheidsverdelingen dient het beleid die onderlinge verbondenheid binnen het CJSM-beleidsdomein blijvend te faciliteren, zowel onder vorm van structurele samenwerking als aan de hand van experimentele projecten en vernieuwende partnerschappen.

Omwille van de maatschappelijke relevantie van de CJSM-sectoren zijn er ook tal van raakvlakken en gedeelde belangen met andere beleidsdomeinen.

Zo is de koppeling met onderwijs en vorming evident op basis van de rol die cultuur, sport en media spelen in de diverse curricula. Bovendien dragen de CJSM-sectoren bij aan de overdracht van kennis, normen en waarden.

Als ontmoetingsplaats voor individuen en groepen met diverse achtergronden hebben de CJSM-sectoren een onmiskenbare rol in de samenlevingsopbouw. Ze zijn fundamentele bouwstenen voor het individueel en collectief welzijn en dragen bij tot de integratie van zij die het moeilijk hebben om hun plaats in de samenleving te vinden.

Van oudsher vormen de CJSM-sectoren tevens vrijplaatsen voor experiment en initiatief. Ze zijn aanjagers van creativiteit en vernieuwing en stimuleren en inspireren innovatie en ondernemerschap. Het is genoegzaam bekend dat ze een wezenlijke en vooral duurzame bijdrage leveren aan tewerkstelling en economische ontwikkeling. Vandaag is het ondenkbaar dat een beleid inzake wonen, ruimtelijke ordening of

mobiliteit zou uitgestippeld worden zonder daarbij te reflecteren over de plaats en de rol van cultuur- en sportbeleving. Net zo zeer vragen de bescherming van ons leefmilieu of de aandacht voor duurzaamheid om een multidisciplinaire visie en aanpak.

Cultuur, jeugd, sport en media hebben ook een rol in transversale beleidstrajecten waar langetermijnvisies en -strategieën voor onze samenleving worden gedefinieerd, zoals het VISIE 2050-traject of het implementatiekader voor de duurzame ontwikkelingsdoelstellingen van de Verenigde Naties. Zij leveren een directe bijdrage aan de realisatie van deze doelstellingen en zijn bovendien, door hun maatschappelijke vertakking, relevante partners voor de uitrol en implementatie van dergelijke plannen en strategieën.

Het beleid heeft de belangrijke opdracht om nadrukkelijker in te zetten op deze en nog vele andere raakvlakken. Om een performant en geïntegreerd beleid te voeren zijn evenwaardige partnerschappen vereist die, over de grenzen van de beleidsdomeinen heen, nieuwe kruisbestuivingen mogelijk maken en complementariteit opzoeken door in te zetten op de sterktes van elk beleidsveld. De bedoelde samenwerking mag geen kwestie zijn van toevallige en vrijblijvende affiniteiten, maar is een dwingende voorwaarde om een duurzaam en geïntegreerd beleid te voeren dat antwoorden kan bieden op de complexe uitdagingen in onze samenleving.

5. Verbind de verschillende bestuursniveaus

De voorbije jaren is het bestuurslandschap grondig hertekend. De zesde staatshervorming, de afslanking van de provincies, de overdracht van bevoegdheden en middelen naar de lokale overheden, de impact van internationale beleidskaders, stuk voor stuk hebben zij directe gevolgen voor de CJSM-sectoren. Een aantal van deze hervormingen is zich nog aan het voltrekken, maar het is wel al duidelijk dat er nood is aan nieuwe evenwichten en dat er nieuwe ijkpunten moeten worden uitgezet. Voor de toewijzing van de voormalige provinciale bevoegdheden zijn de eerste belangrijke stappen gezet. Deze nieuwe constellatie verdient een nauwgezette opvolging en er dient ruimte te blijven om, waar nodig, bij te sturen. Met de aanvang van een nieuwe gemeentelijke legislatuur zullen ook de opportuniteiten en tevens potentiële risico's gekoppeld aan de hervormingen in het lokaal beleid zich duidelijker aftekenen. De SARC pleit voor een performante monitoring aangevuld met een breed en constructief overleg met alle betrokkenen.

De verschillende bestuursniveaus mogen niet van elkaar vervreemden. Zij moeten elkaar kunnen aanvullen, versterken en inspireren. Het Vlaams niveau moet voeling

houden met het lokaal beleid en vice versa, vanuit een benadering van evenwaardig partnerschap. Daarnaast moeten er voldoende aandacht en middelen gaan naar een beleid met bovenlokale inslag om de brug te slaan tussen het Vlaamse speelveld en het lokale terrein. Op elk niveau is er nood aan ruimte voor zowel een vertrouwd basisaanbod als voor experiment en vernieuwing.

Om de impact van de Europese regelgeving op de sectoren van CJSM in te schatten en er proactief op in te spelen, is een betere opvolging van en een nauwere betrokkenheid bij de Europese beleidsprocessen onontbeerlijk. Daarbij is het nuttig om ook oog te hebben voor de ontwikkelingen binnen andere domeinen die direct en indirect een impact hebben op de eigen sectoren, bv. op het vlak van (falende) arbeidsmobiliteit of digitale toegankelijkheid.

De CJSM-sectoren moeten, in samenwerking met het beleid en andere binnen- en buitenlandse partners zoals belangenverdedigers en sectorale netwerken, investeren in het scherp stellen en het verdedigen van hun belangen ten aanzien van de Europese beleidsontwikkelingen. Ze dienen daarbij zowel de risico's als de opportuniteiten voor ogen te houden. Het beleid en de sectoren moeten partners zijn in het opvolgen van het Europees beleid. Door in alle fases van het beleidsproces informatie te delen met elkaar kunnen ze sterkere en gedragen standpunten innemen en zwaarder wegen in de formele en informele debatten.

Ten slotte mag er ook niet voorbijgegaan worden aan de linkers met het federale niveau. De gemeenschapsbevoegdheden worden frequent en in vele gevallen heel rechtstreeks geraakt door de ontwikkelingen of het gebrek daaraan in federale materies zoals fiscaliteit, auteursrecht, tewerkstelling, vrijwilligerswerk of verenigingsrecht. De SARC vraagt om die uiteenlopende en soms onderling verbonden thema's beter in kaart te brengen en structureler op te volgen. Er is aandacht nodig voor de complementariteit van de beleidsontwikkelingen op de verschillende niveaus om te vermijden dat initiatieven elkaar doorkruisen of overlappen. Het lijkt daarbij logisch om ook de andere gemeenschappen te consulteren en, bovenop de onderlinge samenwerking, na te gaan waar er gedeelde belangen te verdedigen zijn.

6. Benut de vernieuwingskracht van de CJSM-sectoren

Voor de CJSM-sectoren is het vrij initiatief van uitzonderlijk belang. De rijkdom en de verscheidenheid in ons cultureel veld, in het sociaal-cultureel en jeugdwerk, in het medialandschap en in de sportsector zou ondenkbaar zijn zonder het vrij initiatief

dat individuen en groepen de ruimte geeft om zich te verenigen, om nieuwe inhouden en werkvormen te verkennen en om ambities en dromen na te jagen.

De kracht van die 'bottom up'-beweging is bijzonder kenmerkend voor de CJSM-sectoren. Innovatie en ondernemerschap, in een veel bredere dan de louter economische betekenis, maakt deel uit van hun DNA. En het is bovendien een vermogen dat de sectoren aan de samenleving ter beschikking stellen.

De SARC vraagt om die inherente openheid van de sectoren meer te benutten. Valoriseer de bestaande kennis en expertise door ze maximaal te delen en te koppelen aan andere domeinen en sectoren. Investeer in praktijkrelevant onderzoek alsook in concrete experimenten die nieuwe inhouden, werkvormen en structuren verkennen. Meer onderzoek, zowel vanuit vakspecifiek als vanuit generiek perspectief, kan vernieuwende inzichten, modellen en praktijken introduceren. Het is evident om daarbij de mogelijkheden van technologie en digitalisering in te zetten.

7. Houd een open blik op de wereld

De CJSM-sectoren hebben een intrinsieke internationale oriëntatie. Doorheen die internationale contacten en uitwisselingen vinden de actoren uit het CJSM-veld de mogelijkheden om hun kennis en expertise te verrijken, hun praktijken en prestaties aan te scherpen en nieuwe partnerschappen op te zetten.

Het is essentieel om vanuit het beleid de bestaande internationale dynamiek van het veld actief te ondersteunen en te stimuleren. Omkaderende maatregelen moeten vanuit een import- en exportlogica inzetten op onder meer wederzijdse capaciteitsontwikkeling en zowel inkomende als uitgaande internationale mobiliteit. Als kleine speler op het wereldtoneel heeft Vlaanderen per definitie een groot buitenland. Daarom is er, bovenop het faciliteren van de eigen initiatieven van de sectoren, tevens nood aan een coördinerend beleid dat gerichte keuzes maakt en specifieke opportuniteiten aangrijpt om de internationale uitstraling en positie van de sectoren te versterken.

De versterking van de internationale positie kan slechts succesvol zijn als de sectoren een stevige vertrekbasis hebben in Vlaanderen zelf. Dit betekent dat investeren in het internationaal potentieel hand in hand moet gaan met de duurzame uitbouw van de werking en structuren in eigen land.

De internationale focus is niet compleet zonder aandacht voor het beleid, de doelstellingen en de programma's van de internationale en multilaterale organisaties. Deze bieden fora voor ontmoeting en benchmarking, reiken referentiekaders aan en verschaffen nieuwe inzichten en methodologieën.

8. Maak optimaal gebruik van het adviesmodel

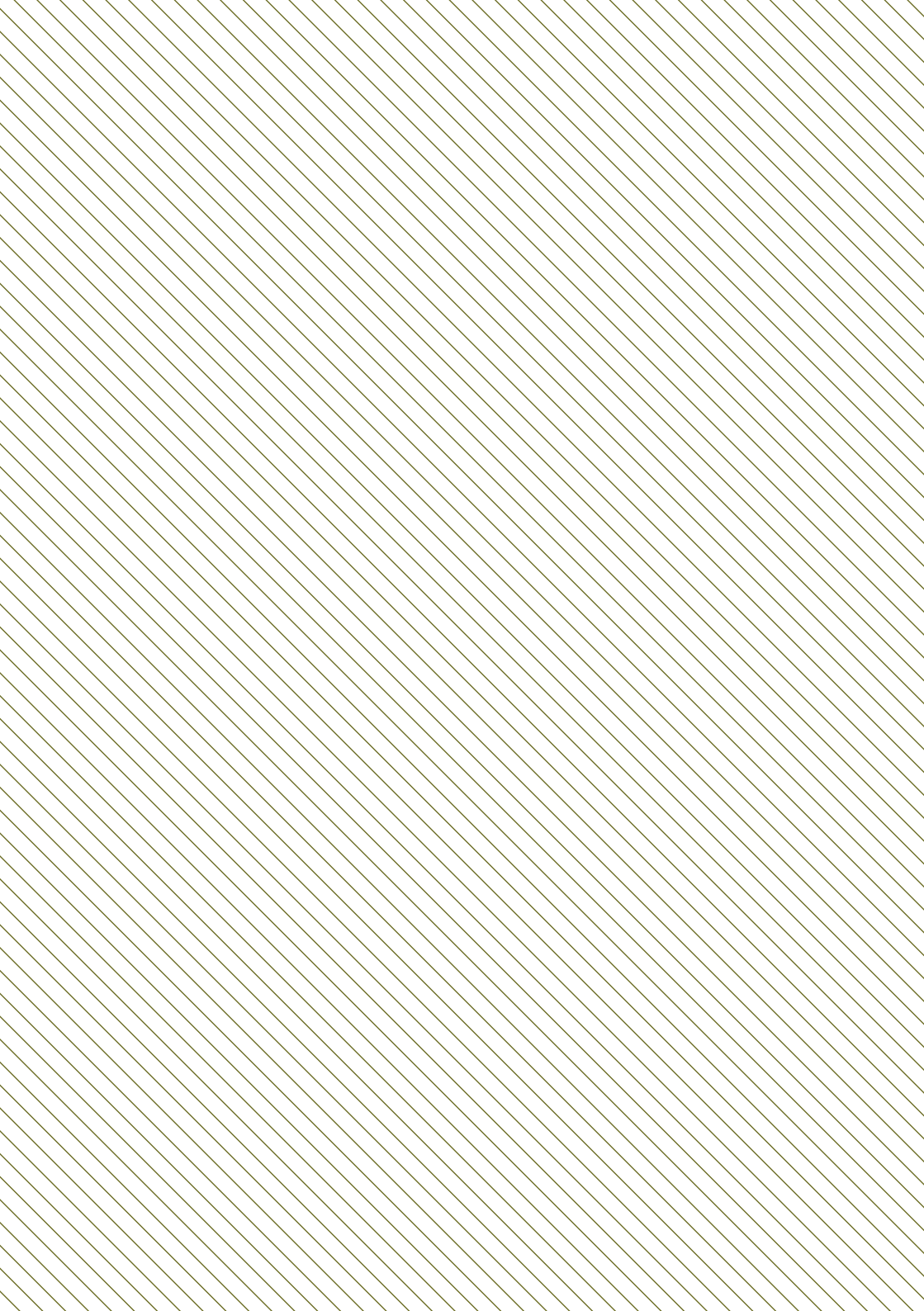
Het nieuwe bestuursdecreet beoogt de dienstverlening van de overheid kwaliteitsvoller te maken en de interne werking efficiënter te organiseren. Ook de adviesraden komen daarbij in beeld.

Tijdig consulteren van relevante betrokkenen, waaronder de adviesverlenende instanties, wordt de norm. Voortaan is advies over conceptnota's, groen- en witboeken uitdrukkelijk toegevoegd aan de opdracht van strategische adviesraden. De vraag om in een vroeg(er) stadium van de beleidscyclus betrokken te zijn, waar nog ruimte is om verschillende opties te verkennen en af te wegen, leeft al langer bij de SARC.

Tegelijkertijd geeft het bestuursdecreet de leden van de Vlaamse Regering meer ruimte om advies in te winnen over beleidsdossiers en om participatiemomenten te organiseren vooraleer de Vlaamse Regering een formeel akkoord over de inhoud ervan heeft bereikt. Ook deze vernieuwing verschaft de adviesraden de mogelijkheid om in een vroeger stadium een inbreng te hebben en zo hun strategische rol concreter te maken.

De flexibiliteit inzake het tijdstip waarop een (verplichte) adviesvraag kan gesteld worden, mag zeker geen aanleiding zijn voor de marginalisering van het adviesproces. Voor elk dossier dient afgewogen te worden welke momenten het meest geschikt zijn om de strategische adviesraad te raadplegen. Het is niet aan te raden enkel advies in te winnen in een prematuur stadium van het beleidsproces of, net omgekeerd, in de allerlaatste fase. Zo laat men kansen onbenut om, gebruikmakend van de kennis en de expertise die verzameld is binnen een adviesraad, tot evenwichtige beleidsinitiatieven te komen die op een breed draagvlak kunnen rekenen.

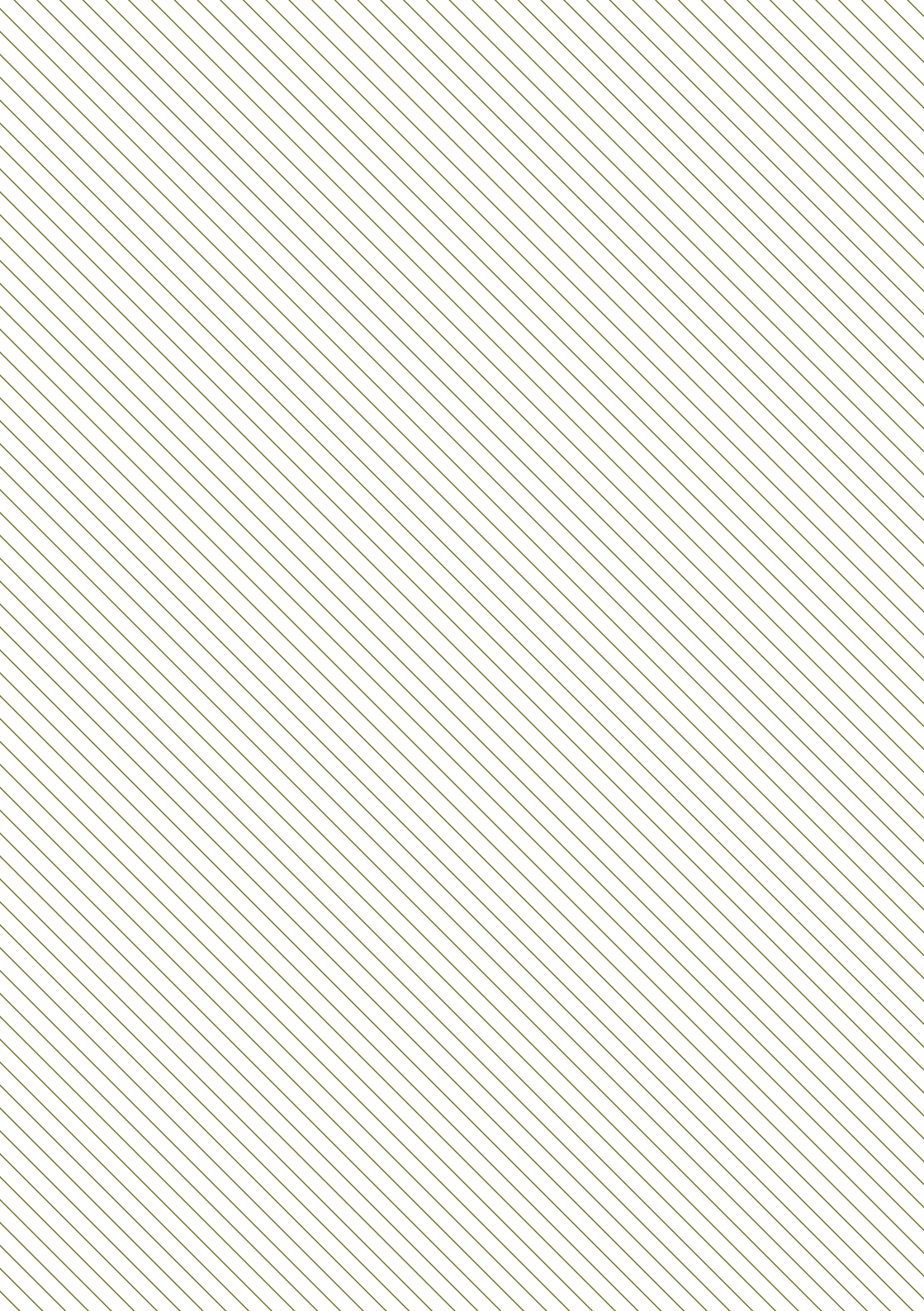
De SARC ziet de vernieuwingen van het bestuursdecreet met hoop en vertrouwen tegemoet en vraagt met aandring aan de beleidsmakers om deze mogelijkheden te benutten. Zelf ziet de raad het meest voordelen in een getrapte adviesverlening: een eerste advies op basis van verkennende teksten, een tweede advies op basis van een ontwerp dat voor formele goedkeuring aan de Vlaamse Regering wordt voorgelegd. De raad is ervan overtuigd dat deze werkwijze, die trouwens in de praktijk reeds occasioneel werd toegepast, tot een sterke en breed gedragen advisering leidt.

Memorandum 2019-2024

Sectorraad Kunsten en Erfgoed

De kunstensector en de erfgoedsector zijn aandrijvers van creativiteit en vernieuwing, ze verrijken en ontwikkelen individu én samenleving, ze stimuleren zelfreflectie en houden de maatschappij een –kritische– spiegel voor.

Deze tijden staan bol van transities. In allerlei vormen en golven overspoelen ze ook het culturele veld: superdiversiteit, ecologische uitdagingen, digitalisering, schommelingen in de conjunctuur, schuivende vormen van governance, bestuurlijke omwentelingen enz.

Het is primordiaal om doorheen al die evoluties de kracht en de kansen van transformatie te zien: het samenspel van continuïteit, vernieuwing én verandering als kritische succesfactoren die van betekenis zijn voor alle spelers in het veld. Het moet de ambitie zijn om een toekomstgericht beleid te ontwikkelen dat de kunsten- en erfgoedsectoren op een open, flexibele en weerbare manier door deze transformatie gidst.

Vanuit die betrachting wenst de Sectorraad Kunsten en Erfgoed met dit memorandum de thema's bloot te leggen waarop actie nodig is.

1. Creëer stevige partnerschappen

De aandacht voor samenwerking en verbanden neemt toe, tussen de sectoren onderling én met partners allerhande. Pionierende initiatieven verdienen voluit verdere exploratie en impulsen, onder meer via fondsen die de beleidsdomeinen overschrijden. Inspirerende samenwerking en creatieve interactie kunnen tot stand komen vanuit de eigen kracht en intrinsieke kwaliteiten van disciplines en vakmanschap.

Er is heel wat potentieel om de samenwerking met diverse domeinen te verdiepen. De sectorraad denkt onder meer aan economie, onderwijs, innovatie en wetenschap, welzijn en zorg, leefmilieu, toerisme, media, bestuurszaken enz. Kunsten en erfgoed kunnen inspirerende partners zijn om oplossingen te creëren voor vraagstukken en uitdagingen binnen deze respectieve domeinen en binnen de samenleving in haar geheel.

1.1 De ambities vanuit kunsten en erfgoed voor de samenwerking met **onderwijs** zijn groot. De sectorraad pleit voor een fundamentele impact op het hele onderwijscurriculum via een intensieve en structurele samenwerking. Dit vraagt om meer middelen en meer inzet van kennis en expertise uit de sectoren. Het is noodzakelijk om in de komende legislatuur concrete beleidsvoorstellen uit te werken die cultuur terug in het hart van het onderwijs plaatst.

1.2 Cultuureducatie – zowel binnen het leerplichtonderwijs als het deeltijds kunstonderwijs – heeft een belangrijke hefboomfunctie voor de gelijkwaardige toegang tot, participatie aan en diversiteit van kunsten en erfgoed.

1.3 Een ander belangrijk partnerschap voor kunsten en erfgoed ligt in de samenwerking met **media**. Beide sectoren plaatsen creativiteit centraal en hebben een rol in het vormen van een culturele identiteit. Ze hebben de kracht om mensen te laten ontspannen, nieuwe inzichten bij te brengen en een kritische blik te stimuleren. Als publieke omroep is de VRT een belangrijke speler met een taak om cultuur te maken, in de kijker te zetten, te verspreiden en erover te communiceren. De openbare omroep draagt zo bij tot het toegankelijk maken van kunsten en erfgoed voor een breed en gevarieerd publiek. Het beleid, de cultuursector en de VRT zelf moeten er samen voor zorgen dat die rol volwaardig wordt vervuld.

2. Maak de kunsten- en erfgoedsectoren zo divers als de samenleving

De superdiversiteit in onze samenleving creëert nieuwe kansen voor ontmoeting en verwondering. Beleving en zingeving worden verruimd en nieuwe bronnen voor inspiratie, creatie, expertise en (co)productie dienen zich aan. De artistieke en culturele canon moet verder worden uitgedaagd. Verschillende tradities, generaties en gemeenschappen leren van elkaar en mixen kennis en praktijken tot nieuwe recepten. Dit is een positieve evolutie met een ongekend en onontgonnen potentieel. Tegelijk is het een uitdaging voor beleid en sector. Er is nog een grote inhaalbeweging en mentaliteitswijziging nodig om diversiteit in al haar vormen deel te laten uitmaken van de bestaande culturele praktijk.

2.1 De Sectorraad Kunsten en Erfgoed vraagt de cultuurminister met aandrang om samen met de sector visionaire instrumenten te ontwikkelen en aan te reiken die een

significante sprong vooruit betekenen voor de structurele vertaling van **diversiteit** naar het veld. Er is een aanpak nodig die alle spelers ruimte geeft om vanuit de eigen sterktes en noden aan de slag te gaan. Projectwerking en experimenteerruimte dienen stimulansen te bieden en er moet meer aandacht gaan naar het delen van kennis en ervaring, ook buiten de vertrouwde kaders.

2.2 Een doorgedreven **verjonging** in de sectoren dringt zich op. Jongeren zijn niet alleen consument of doelpubliek, maar zij hebben ook een belangrijke bijdrage te leveren als (co-)creators en adviseurs op gebied van inhoud, communicatie, digitalisering enz. Er is een beleid nodig dat intergenerationale verbanden legt en dat open staat voor de nieuwe werk- en organisatievormen die jongeren hanteren en ontwikkelen.

2.3 Ook **gendergelijkheid** blijft een belangrijk maatschappelijk thema voor de kunsten- en de erfgoedsector. Het is nodig om hierrond een volwaardig beleid te ontwikkelen.

3. Versterk de internationalisering

De kunstensector en de erfgoedsector hebben, elk met hun eigen werkwijze en aandachtspunten, een diep gewortelde internationale oriëntatie. Organisaties en individuen zetten in op internationale uitwisselingen en samenwerkingen. Ze halen inspiratie, creaties en collecties naar Vlaanderen en dragen deze zelf ook uit in de rest van de wereld. Zo verruimen ze hun inzichten, expertise en praktijken. Het beleid moet de kracht, de kennis en de productiviteit van deze internationalisering nog intensiever ondersteunen.

3.1 Het is cruciaal om te investeren in **kennisdeling, visieontwikkeling en expertiseopbouw** zodat actoren kunnen voortbouwen op bestaande contacten en ervaringen om sneller en efficiënter hun weg te vinden naar het internationale speelveld.

3.2 Er is nood aan een beleid dat de **internationale uitwisseling en samenwerking** in de sectoren stimuleert en ondersteunt met gerichte instrumenten die voorzien in zowel financiële ondersteuning, promotie evenals hefboomen voor samenwerking met andere beleidsdomeinen en overheden. De bestaande sectorspecifieke beleidsinstrumenten moeten volledig en volwaardig uitgerold worden, met inbegrip van toereikende middelen.

3.3 Het internationaal cultuurbeleid moet tevens tot doel hebben om de **interculturele competenties** te vergroten, met bijzondere aandacht voor een gelijkwaardige uitwisseling en wederzijdse capaciteitsopbouw in de relaties met partners en lokale (erfgoed)gemeenschappen overal ter wereld.

4. Denk duurzaam

Duurzaamheid moet de komende jaren tot een automatische reflex worden waarbij de centrale vraag luidt hoe we in de toekomst kunnen en willen samenleven. Het is noodzakelijk uitdagingen aan te pakken in relatie tot elkaar, met een langetermijnperspectief en vanuit het besef dat er continu bijsturing kan zijn.

Door de kracht van de verbeelding en het potentieel van de verbinding met publiek en met andere sectoren kunnen kunsten en erfgoed een drijvende kracht zijn voor het uittekenen van duurzame toekomstperspectieven. Incentives vanuit het beleid voor duurzaam werken moeten de komende jaren de transitie ook verder aanjagen.

4.1 De Sectorraad Kunsten en Erfgoed wil daarbij specifiek een lans breken voor een significante sprong voorwaarts op het gebied van duurzame culturele infrastructuur. Er is nood aan visionaire en experimentele benaderingen om bestaande en nieuwe **culturele infrastructuur toekomstbestendig te maken** en optimale omstandigheden te verzekeren voor sectoren én gebruikers.

Er is door de jaren heen een waardevol patrimonium opgebouwd, maar het beheer en onderhoud vormen steeds meer een knelpunt. De SARC-adviezen 'Bouwen aan culturele ruimtes' en 'Klimaatmaatregelen voor de sectoren cultuur, jeugd en media' bieden zeer concrete inspiratie. Specifiek moet er een masterplan worden opgemaakt voor bestaande gebouwen, in gebruik én leegstaand, waarbij er een koppeling wordt gemaakt met het mobiliteitsbeleid, het beleid inzake ruimtelijke ordening en de visie van de Vlaamse Bouwmeester. Een dergelijk plan moet tevens oog hebben voor het optimaal delen en gezamenlijk gebruiken van bestaande infrastructuur, breder dan enkel culturele infrastructuur.

4.2 Duurzame culturele infrastructuur in de 21e eeuw gaat over meer dan bakstenen. De visienota 'Een Vlaams cultuurbeleid in het digitale tijdperk' zet stappen in de juiste richting wat betreft een inhaalbeleid rond **digitalisering**, bv. wat betreft het inzetten van middelen vanuit het Fonds voor Culturele Infrastructuur voor digitale

infrastructuur. Inzetten op duurzame digitale infrastructuur wordt een cruciale component in het functioneren en de beleving van de kunsten- en erfgoedsectoren voor de komende generaties.

5. Durf (anders) investeren in de kunsten- en erfgoedsectoren

De maatschappelijke en economische meerwaarde van de sectoren wordt door menig onderzoekswerk gestaafd en door talloze individuen en groepen dagelijks beleefd. Deze meerwaarde verantwoordt een structurele en continue investering van gemeenschapsmiddelen in het beleid.

In het geheel van de Vlaamse begroting neemt het onderdeel 'cultuur' op het moment van schrijven 1,18% in; binnen de noemer 'cultuur' is voor kunsten 37% (of 0,09% van de gehele begroting) weggelegd, voor cultureel erfgoed slechts 9% (of 0,02% van de gehele begroting). Deze cijfers staan in schril contrast met wat de samenleving van cultuur krijgt én verwacht.

Er is nood aan overleg tussen het beleid en de sectoren om te evolueren in de richting van een systeemdenken dat het gehele veld benadert als een dynamisch samenspel van interagerende onderdelen. Continuïteit, flexibiliteit én openheid voor vernieuwing en instroom zijn sleutelbegrippen voor een veerkrachtig en 'fair' cultureel ecosysteem.

De sectorraad vraagt aan de beleidsmakers om, vanuit een vertrouwen in de sterktes van het veld, voor faciliterende maatregelen te kiezen boven overmatig regulerende initiatieven.

5.1 Loopbaanontwikkeling binnen de sectoren verdient meer aandacht waarbij de evoluerende rol van het individu binnen het groter geheel wordt bekeken. Er zijn concrete maatregelen nodig rond bv. het versterken van het kunstenaarsstatuut, de kwetsbare positie van freelancers en werknemers met kortlopende opdrachten, de rol en de positie van starters en van oudere werknemers, opleidingen voor knelpuntberoepen (waaronder managementfuncties) en voor specialismen zoals ambachten.

5.2 Meer aandacht voor het identificeren en erkennen van **verworven competenties**, afgestemd op maat van de kunsten- en erfgoedsectoren, moet de

tewerkstellingskansen van kunstenaars en cultuurwerkers optimaliseren en de maatschappelijke relevantie van de sectoren versterken. Het is belangrijk de sectoren te betrekken bij het uittekenen van een concreet beleid ter zake.

5.3 Er moet continu gewaakt worden over een evenwicht tussen voldoende **structurele basisfinanciering** en middelen voor **vernieuwing**. Die vernieuwing zit ingebakken in het DNA van de sectoren en verdient een beleid dat hen de ruimte geeft om hun rol te spelen als laboratorium voor nieuwe praktijken, organisatiemodellen en samenwerkingsverbanden, binnen de eigen disciplines maar ook daarbuiten.

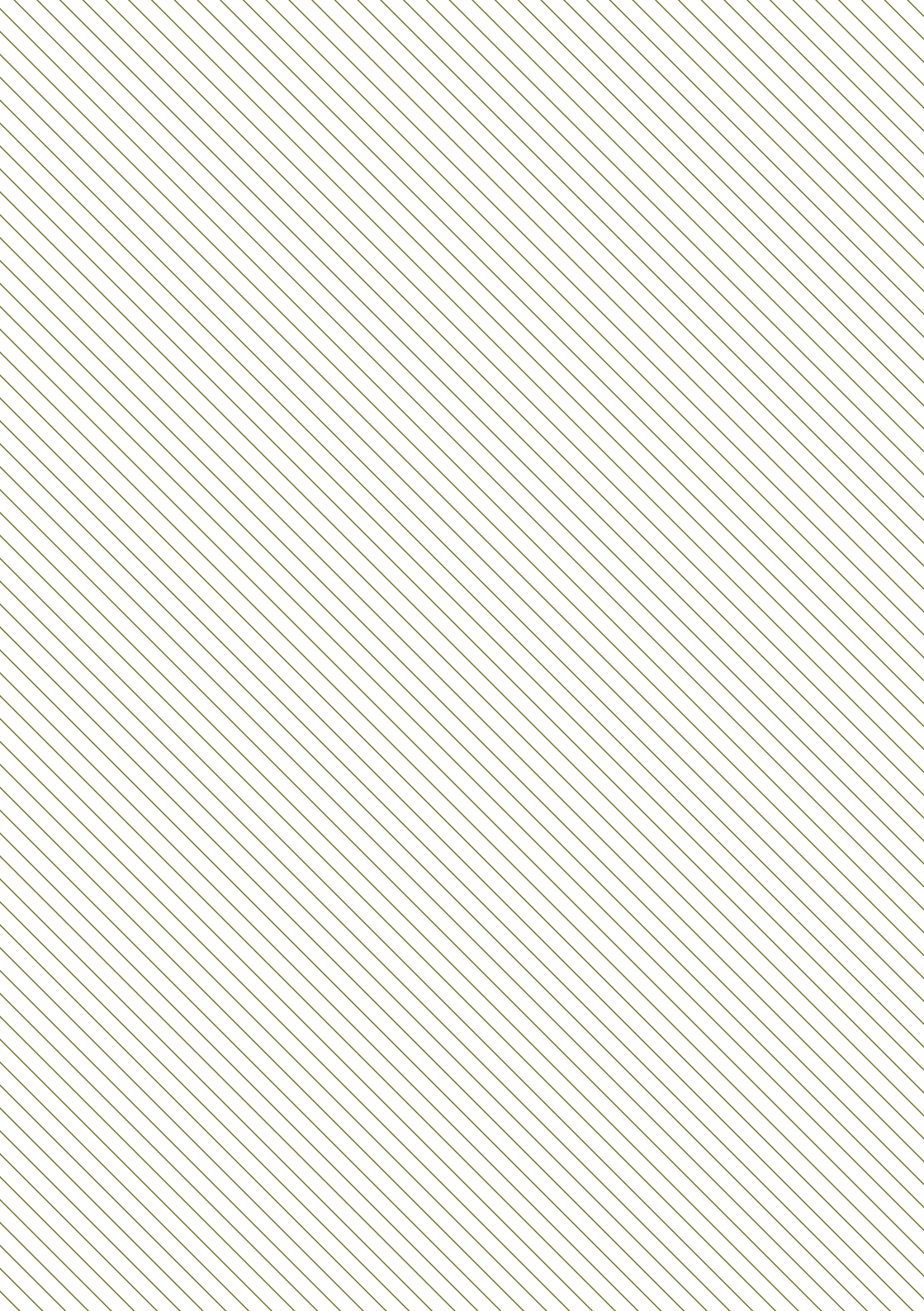
Investerings met publieke middelen in de sector zijn evident. Het beleid moet daarnaast actoren uit het veld blijvend samenbrengen en ondersteunen in de zoektocht naar en uitrol van alternatieve financieringsmodellen.

5.4 Op bestuurlijk vlak is een paradigmaverschuiving nodig die inspeelt op de **veranderingen in het beleidskader**. Sedert 2016 worden de middelen voor cultuur die vanuit Vlaanderen aan de lokale besturen worden toegekend, niet langer specifiek geormerkt. In 2018 zijn ook de provinciale bevoegdheden met betrekking tot o.a. cultuur herverdeeld tussen het lokale en het Vlaamse niveau. Deze evoluties hebben een grote impact op het gehele ecosysteem van de kunsten- en erfgoedsector, op korte én op langere termijn, bijvoorbeeld voor wat betreft de spreiding van het aanbod, de ondersteuning van (boven)lokale kunst- en erfgoedwerking en de doorstroming van talent. De Sectorraad Kunsten en Erfgoed benadrukt dat, in het belang van de sectoren zelf, het cultuurbeleid in steden en gemeenten vanuit Vlaanderen verder gestimuleerd en opgevolgd moet worden.

The background of the entire page is a warm, orange-toned photograph. It shows several hands reaching up from the bottom, with one hand prominently in the foreground wearing a red wristband. In the background, the faces of several people are visible, looking upwards with expressions of hope or anticipation. The overall mood is one of community and shared purpose.

Memorandum 2019-2024

Sectorraad Sociaal-Cultureel Werk

De maatschappij en de sociaal-culturele sector zijn voortdurend in beweging. Evoluties op macroniveau en evoluties binnen het eigen domein confronteren de overheid en de sector met nieuwe uitdagingen. Denk maar aan de druk op de publieke ruimte, de alomtegenwoordige sociale media, de overheveling van middelen voor het lokaal cultuurbeleid, de hervorming van de culturele bovenbouw enz.

Sociaal-cultureel werk wil een partner zijn in de zoektocht naar oplossingen voor maatschappelijke kwesties. Sociaal-cultureel werk zorgt voor ontmoeting, gemeenschapsvorming en zelfontplooiing en bevordert het creatief denkvermogen. Het verbindt individu, groep en samenleving met elkaar. Maar daarnaast gaat het ook over plezier en ontspanning.

De Sectorraad Sociaal-Cultureel Werk formuleert in zijn memorandum aanbevelingen om de bloeiende sociaal-culturele sector een duurzame basis te bieden en verder te laten floreren, rekening houdend met de maatschappelijke uitdagingen en opportuniteiten. Deze aanbevelingen zijn niet geprioriteerd en worden best in relatie tot elkaar gelezen.

1. Investeer in de maatschappij

Sociaal-cultureel werk zorgt voor ontmoeting, draagt bij tot gemeenschapsvorming en bevordert zelfontplooiing en creatief denkvermogen. Het verbindt individuen en gemeenschappen met elkaar. De waarde van sociaal-cultureel werk situeert zich op verschillende niveaus en binnen verschillende levensdomeinen. Door te investeren in deze sector, investeert de Vlaamse overheid in de samenleving.

De sociaal-culturele sector financiert zich van oudsher via verschillende inkomstenbronnen. Zo is ongeveer de helft van de inkomsten van organisaties binnen het sociaal-cultureel volwassenenwerk afkomstig uit andere bronnen dan subsidies. De sector zoekt uit zichzelf creatieve oplossingen om inkomsten te genereren. Aan de uitgavenzijde vormen de reguliere personeelskosten en de kosten voor de dagelijkse werking veruit de grootste uitgavenposten. Er rest echter te weinig financiële marge om te investeren in de verdere professionalisering van de organisaties en in de ontwikkeling en de vernieuwing van de interne werking.

De sector vraagt de Vlaamse overheid om een bijkomende investering. Deze extra middelen zijn nodig om ervoor te zorgen dat het sociaal-cultureel werk blijvend kan bijdragen aan de versterking van het sociaal weefsel en aan maatschappelijke verandering.

1.1. Geef tijd en ruimte voor verdieping

De sociaal-culturele sector werkt verdiepend door aandacht te geven aan reflectie en inhoudelijke onderbouwing. Vele factoren, zoals bijvoorbeeld de toenemende mondigheid van de burger, de vluchtigheid van communicatie via sociale media en het soms ontbreken van kritische reflectie daarbij, werken polarisering in de hand. In deze context biedt de sociaal-culturele sector een platform voor informatie en debat. Hij reikt methodieken aan om een antwoord te bieden aan de toenemende polarisering en om een stem te geven aan zij die buiten het debat dreigen te staan. Door de sector tijd en ruimte te laten om deze verdiepende rol op zich te nemen, versterkt de Vlaamse overheid de positieve bijdrage van de sector aan de samenleving.

1.2. Versterk de structurele subsidies en geef vertrouwen

Sociaal-cultureel volwassenenwerk en jeugdwerk zijn verankerd in de systemen van onze samenleving. Processen van ontmoeting, leren, sociale (inter)actie, gemeenschapsvorming en cultuur gaan hand in hand. Ze vragen bovendien een langetermijnperspectief om voluit hun meerwaarde te realiseren. In dit perspectief gaan de uitbouw van een permanente duurzame werking en ruimte voor experiment hand in hand. Voor beide invalshoeken zijn structurele middelen noodzakelijk.

Structurele subsidiëring biedt organisaties meer stabiliteit en op die manier ook meer ruimte voor broodnodig experiment, zoals bijvoorbeeld het zoeken naar manieren om met diversiteit om te gaan. Zekerheid over basisfinanciering zorgt er immers voor dat organisaties een stabiele werking kunnen uitbouwen en dus meer het pad van vernieuwing durven te nemen. Deze basissubsidiëring moet uitgaan van vertrouwen, zonder doorgedreven overheidscontrole. De Vlaamse overheid moet streven naar eenvoudige subsidie- en verantwoordingsmodellen die ook kwalitatieve elementen in overweging nemen.

1.3. Geef kansen aan nieuwe initiatieven in het veld

De sector groeit en bloeit. Nieuwe en bestaande initiatieven bevruchten elkaar. Veel nieuwe, kleinschalige projecten en organisaties worden getrokken door een kern van

geëngageerde burgers en kunnen in eerste instantie bestaan zonder overheidssteun. Op het moment dat ze evenwel op grotere schaal actief worden (inhoudelijk, operationeel of geografisch), is het primordiaal om hen kansen te kunnen geven binnen de Vlaamse decreten en andere ondersteuningsinstrumenten. Al te vaak lopen waardevolle vernieuwende initiatieven het risico om verloren te gaan. Instroom in de bestaande ondersteuningskaders is namelijk niet evident. Nochtans is het noodzakelijk om oog te hebben voor bestendiging van deze nieuwe organisaties en werkvormen. Binnen de decreten en andere instrumenten moeten er dus voldoende hefboomen én middelen zijn om de instroom mogelijk te maken.

2. Heb oog voor specialisering naast generalisering

Zowel het beleid als de sector hebben veel aandacht voor transversaliteit. Er wordt steeds vaker ingezet op transversale reglementen die bruggen slaan naar andere sectoren. Ook op lokaal niveau tekent deze trend zich af: cultuur en jeugd worden opgenomen binnen één breed vrijetijdsloket. Een transversaal beleid heeft zeker een meerwaarde, maar het draagt ook risico's in zich. Vertrouwde bakens dreigen te verdwijnen en op termijn bestaat er een risico op verlies van specialismen en specifieke vakkennis en -ervaring. De methodologie en de expertise van het sociaal-cultureel werk moeten ook binnen de eigen sector erkend worden en verder gevoed worden. Er is blijvende aandacht nodig voor gemeenschapsvorming, groepsgericht werken, participatie van kwetsbare doelgroepen, vormingsactiviteiten en levenslang leren. Het is precies vanuit die heel eigen aanpak en expertise dat de sector bruggen kan slaan naar andere thema's en domeinen. Om die reden moet de Vlaamse overheid, naast aandacht voor een transversaal beleid, voldoende oog hebben voor de waardevolle eigenheid van de sector.

3. Investeer in sociaal-cultureel werk als kritische stem

Het sociaal-cultureel werk is een deel van de civiele maatschappij, de sector beweegt op de naad tussen persoonlijke leefwereld en publieke systemen en structuren. De sector speelt een rol in het verfijnen en verdiepen van de democratie.

Het sociaal-cultureel werk speelt een belangrijke rol in de organisatie van inspraak uit de brede maatschappij en brengt ook ongehoorde stemmen aan bod. Het brengt

mensen in beweging, sensibiliseert, informeert en zet aan tot sociale actie met het oog op maatschappelijke verandering. Het voedt burgers uit alle lagen van de bevolking en stelt hen in staat om een mening te vormen, deze te onderbouwen, uit te dragen en op een respectvolle manier te toetsen aan andere inzichten en zienswijzen. De Vlaamse overheid moet investeren in de sector zodat hij deze rol kan blijven opnemen.

Cultuur is een plaats waar in de kritische stem geïnvesteerd wordt. Het zou zonde zijn mocht dit verdwijnen.

Het is een eigenschap van een mature overheid om te investeren in een kritisch debat over het eigen beleid. Dit houdt in dat er voldoende waarborgen worden ingebouwd zodat het kritisch debat op een voldoende duidelijke en transparante manier kan verlopen.

4. Garandeer culturele basisrechten

Door de persoonsgebonden bevoegdheden (waaronder ook cultuur en jeugd) bij de provincies weg te halen, verdwijnt het tussenniveau tussen Vlaanderen en de lokale besturen. De overheveling van de Vlaamse middelen voor het lokaal cultuurbeleid naar het Gemeentefonds onderstreept een tendens naar meer lokale autonomie zonder oormerking.

Een verdieping van de democratie start op lokaal niveau. Het middenveld moet geprikkeld en ondersteund worden om op lokaal niveau inspraak in beleidskwesties te garanderen. Een lokaal gevoed breed middenveld kan uitgroeien tot een veelheid aan sterke kritische stemmen op Vlaams niveau.

Door de tendens naar lokale autonomie ontstaan stilaan meer verschillen tussen woonkernen. Deze trend houdt enerzijds positieve elementen in, maar bemoeilijkt anderzijds de globale beleidsaanpak van overkoepelende problemen. De woonplaats heeft dan impact op de kansen en mogelijkheden van burgers.

De Vlaamse overheid heeft als taak om het recht op culturele en maatschappelijke ontplooiing, zoals vastgelegd in artikel 23 van de Grondwet, te waarborgen. In het kader van het wegvallen van het lokaal cultuurbeleid moeten lokale culturele basisrechten worden vastgelegd. Het oorspronkelijke decreet Lokaal Cultuurbeleid

kan hier inspiratie bieden. Er kan gedacht worden aan het recht op inspraak in het beleid, het recht op voldoende gemeenschapsinfrastructuur, het recht op een voldoende divers aanbod in de nabijheid van de woonplaats, het recht op participatiemogelijkheden voor alle burgers, het recht op zelforganisatie en het recht op gelijke behandeling van types organisaties. Op basis van deze basisrechten kan monitoring georganiseerd worden. Zo wordt het mogelijk om benchmarking tussen kernen op te starten. De Vlaamse overheid heeft als taak om de lokale besturen te prikkelen om deze monitoring te organiseren en hier een debat rond te voeren.

5. Zorg voor een heldere taakverdeling tussen de sector en de administratie

De overheid en sector kunnen elkaar versterken, meer zelfs, ze hebben elkaar nodig. De overheid heeft instrumenten in handen en de sector kan deze met beide voeten in het veld gebruiken om in te spelen op maatschappelijke kwesties. Om goed op elkaar in te spelen, dienen er ook goede afspraken te zijn over elkaars taken en rollen. Er moet in samenspraak met de sector een duidelijke taakverdeling worden uitgewerkt zodat wederzijdse verwachtingen worden ingelost. De administratie heeft in de eerste plaats een faciliterende rol.

6. Ondersteun een duurzame aanpak rond diversiteit

De samenleving wordt geconfronteerd met een toenemende diversiteit. Mensen gaan op zoek naar een eigen plek, maar ook naar gedeelde waarden en normen. De superdiversiteit vergroot enerzijds de kansen op uitwisseling en verrijking, maar kan ook zorgen voor sociaal conflict en uitsluiting.

In onze huidige samenleving is er een ongelijke toegang tot kennis en voorzieningen, wat op zijn beurt leidt tot een toename van armoede. Het louter identificeren van drempels of deze proberen weg te werken, leidt slechts tot een oppervlakkige en symptomatische aanpak. Wil er echt iets veranderen, dan moet er werk gemaakt worden van een grondige visie op inclusie. Organisaties moeten over de grenzen heen kijken om tot een gedragen totaalaanpak te komen, samen met en vanuit de noden van de doelgroepen. Er is voldoende expertise in het werkveld om hiermee aan de slag te gaan. Daarnaast moeten wederzijds meer goede praktijken worden uitgewisseld.

De inspiratie kan ook buiten de eigen sector verspreid worden (bv. in het kader van tewerkstelling).

Om daadwerkelijke verandering mogelijk te maken dient de overheid experimenten en inspanningen te valoriseren en duurzaam te verankeren.

7. Ondersteun de sector over de grenzen heen

Het sociaal-cultureel werk speelt zich af op verschillende niveaus, zowel lokaal, bovenlokaal, Vlaams, federaal als internationaal. Ondanks herhaaldelijke vragen blijft de internationale werking van sociaal-cultureel werk nog steeds onderbelicht. Het internationaal cultuurbeleid is te eenzijdig gefocust op een internationaal kunstenbeleid.

Omdat het sociaal-cultureel werk internationaal verschillende verschijningsvormen aanneemt en binnen verschillende contexten opereert is een één-op-één vergelijking niet mogelijk. Het Vlaamse sociaal-cultureel werk is internationaal gezien uniek in zijn soort. De komende legislatuur dient het beleid te investeren in een internationale landschapstekening van het sociaal-cultureel werk. Hoe opereert het Vlaamse sociaal-cultureel werk op internationaal niveau en waar situeren zich gedeelde belangen?

Door de uniciteit en sterktes van het sociaal-cultureel werk op internationaal niveau te benoemen, kan de eigen positionering scherp worden gesteld en kan de Vlaamse overheid een grotere ambassadeursrol opnemen. De sterke internationale poot van het sociaal-cultureel werk verdient meer zichtbaarheid en ondersteuning.

Heel wat regelgeving die de sector direct of indirect raakt, vloeit bovendien voort uit Europese en/of federale kaders. Het is moeilijk om het middenveld op dit niveau voldoende te verdedigen tussen de veelheid aan andere belanghebbenden (ondernemingen, overheden enz.). Er moet meer aandacht gaan naar de impact van wetgevende initiatieven op federaal en Europees niveau ten aanzien van de sector. Bovendien raakt sociaal-cultureel werk aan heel wat andere beleidsdomeinen (bv. welzijn, onderwijs enz.). Door overleg en kennisdeling kan de Vlaamse overheid zich bewuster worden van de belangen van het sociaal-cultureel werk en deze vervolgens assertiever verdedigen.

8. Investeer in een goed uitgedachte digitalisering

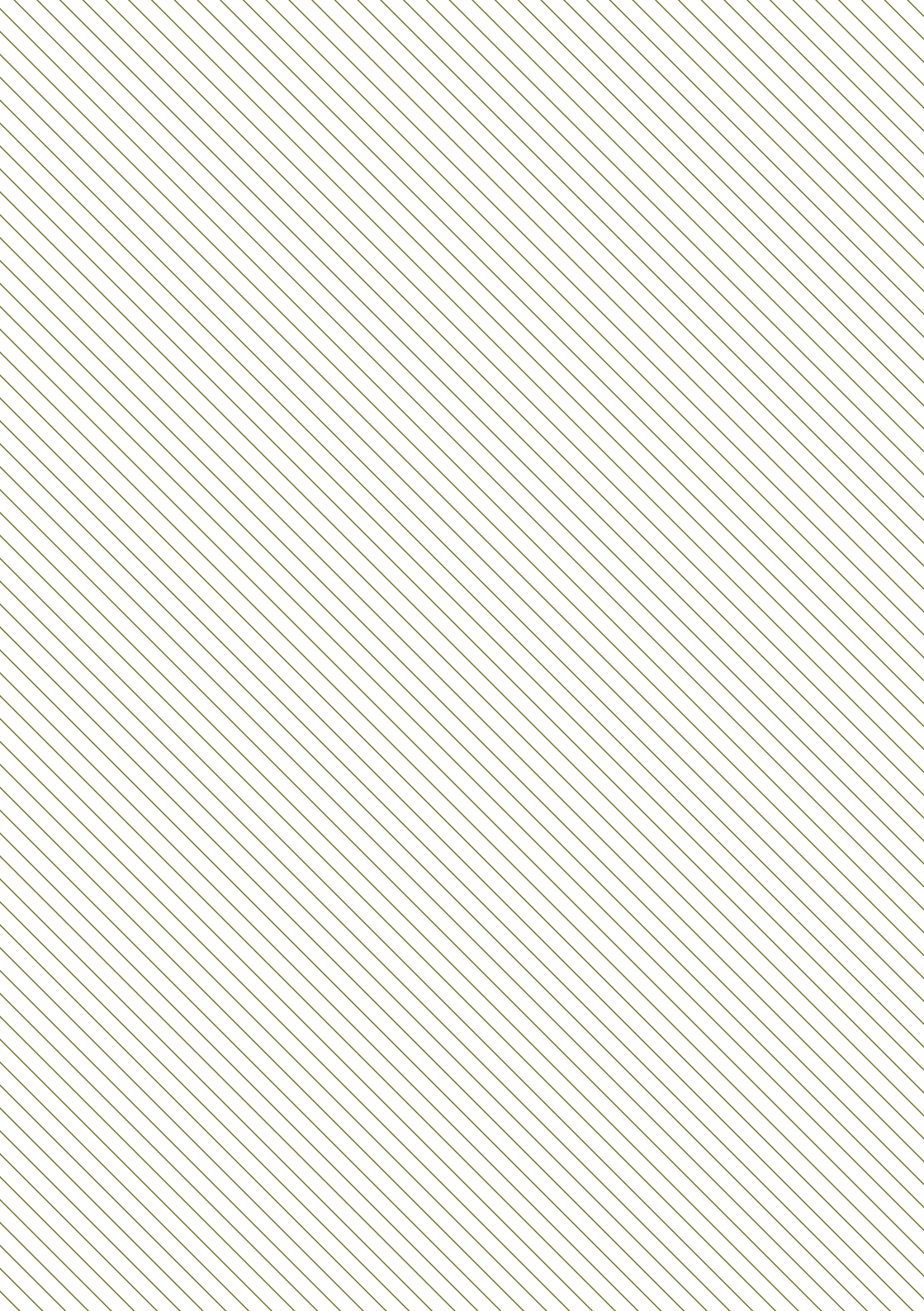
We leven in een samenleving die mee gevormd wordt door de snelle digitalisering. Dat beïnvloedt onder meer de vorm en snelheid van communicatie, de identiteitsvorming, gemeenschapsvorming, cultuurcreatie en cultuurbeleving enz. De impact van de digitale omwenteling laat zich in uiteenlopende aspecten van het sociaal-cultureel werkveld voelen.

Vele organisaties en instellingen spelen hier al op in, maar zowel de overheid als de sector zijn onvoldoende gewapend tegen de digitale uitdagingen die op ons afkomen. Er zijn dringend grote investeringen in mensen en materialen nodig om ook sociaal-cultureel werk mee te laten evolueren en versnellen. De sector heeft nood aan een inhaalbeweging om aansluiting te vinden bij de nieuwste digitale toepassingen. Het is een taak van de overheid en de sector om samen de digitale uitdagingen te omarmen en het voortouw te nemen in de verdere ontwikkelingen.

9. Zorg voor een uitbreiding van de kennisbasis

Het beleid evolueert naar een meer evidence-based benadering. Ook de sector gelooft in de waarde van onderzoek om bewust methodologieën en resultaten van wetenschappelijk onderzoek in de praktijk van het sociaal-cultureel werk te integreren. Er is echter onvoldoende wetenschappelijk materiaal aanwezig zodat men vaak op louter praktijkervaring en intuïtie is aangewezen. Het onderzoek 'De waarde van cultuur' (Pascal Gielen, et al, 2014) reikte voor het eerst sinds lange tijd opnieuw concrete handvaten aan voor een wetenschappelijke onderbouwing.

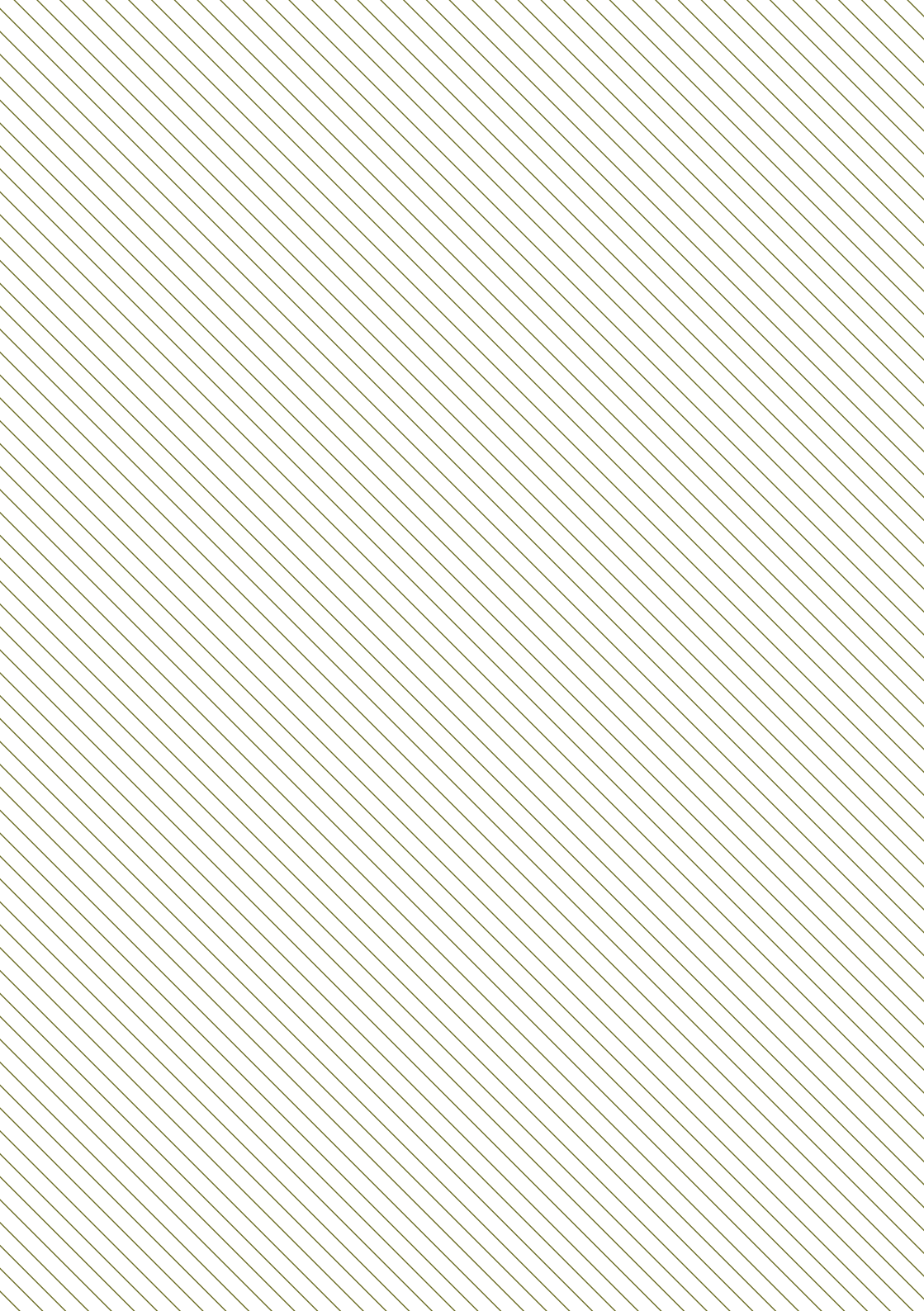
De sociaal-culturele sector heeft de ambitie om zich verder te professionaliseren. Het is daarbij nodig om deze ontwikkeling goed te onderbouwen met wetenschappelijke en objectieve data. De Vlaamse overheid heeft als taak hierin te investeren. Referentieonderzoeken zijn essentiële bouwstenen voor de verdere ontwikkeling van de sector. Bovendien kan een dergelijke aanpak de tendens nuanceren waarbij de impact van een sector(initiatief) tot enkele cijfers wordt gereduceerd. Het moet net de betrachting zijn om een brede en goed gedocumenteerde set van cijfers te ontwikkelen en te ontsluiten om, onder meer, de sectoren en de praktijk te contextualiseren.

Memorandum 2019-2024

Vlaamse Sportraad

De sportsector is een vitale, maatschappelijk wervende en verbindende sector met een groeiende economische betekenis. Door te investeren in een integraal sport- en bewegingsbeleid, erkent de Vlaamse overheid ook de maatschappelijke en economische waarde van de sector. Die situeert zich op diverse niveaus en binnen verschillende domeinen (welzijn en gezondheid, tewerkstelling, sociale en professionele vaardigheden enz.). Investeren in de sportsector genereren een terugverdieneffect binnen deze domeinen.

De Vlaamse Sportraad presenteert in wat volgt zijn belangrijkste aanbevelingen voor het sportbeleid in Vlaanderen en Brussel. Deze aanbevelingen zijn niet geprioriteerd en worden best in relatie tot elkaar gelezen.

1. Geef vertrouwen

Binnen de sportsector is er een bijzondere rijkdom aan kennis en ervaring, met betrekking tot zowel generieke als zeer specifieke thema's. Het is een mature sector die streeft naar het voortdurend verbeteren van zijn werking. De relatie tussen de sector en het beleid moet gebaseerd zijn op vertrouwen en voldoende autonomie geven aan de uitvoerders.

Deze vertrouwensrelatie dient zich concreet te vertalen in een reductie van de administratieve lasten. De sector vraagt aan het beleid een helder regelgevingskader dat de inhoudelijke krijtlijnen uitzet, maar dat vooral ook voldoende vrijheid en ruimte laat voor ontwikkeling en zelfregulering. Zowel binnen als buiten het sportbeleid zijn er regels en procedures die een vaak onnodige investering van personeel, tijd en middelen vergen. Er is nood aan een grondige doorlichting van deze regels en procedures en aan meer afstemming met andere beleidsdomeinen, door bv. meer gegevens te delen en complexe processen te vereenvoudigen. De beleidsmakers moeten ook oog hebben voor de substantiële impact van internationale en Europese regelgeving.

Er zijn nog te veel controles en regels die geen meerwaarde opleveren voor sector noch overheid. De opvolging en de evaluatie van de overheidssteuning voor de sportsector dienen zich meer toe te spitsen op de realisaties en de impact in het veld veeleer dan op procedurele en administratieve aspecten.

Bestaande en toekomstige digitale toepassingen bieden heel wat mogelijkheden om procedures en dossierbehandeling te vereenvoudigen en te versnellen. Het is evident om daar gebruik van te maken, maar gebruiksvriendelijkheid en efficiëntie dienen ook hier de leidende principes te zijn. Waakzaamheid blijft geboden want niet elke vorm van digitalisering is noodzakelijkerwijs gelijk te stellen aan vereenvoudiging.

2. Investeer in een solide, kwalitatieve en brede basiswerking

Om zijn basiswerking te kunnen garanderen heeft de sportsector nood aan een stabiele structurele financiering, die aan organisaties de nodige ademruimte biedt om hun kerntaken te blijven realiseren.

Heel wat verschillende spelers binnen maar ook buiten de overheid investeren rechtstreeks en onrechtstreeks in de sportsector en in sportgerelateerd beleid. Om versnippering te vermijden en met het oog op een efficiënte inzet van de beschikbare (overheids)middelen dient er meer aandacht te gaan naar afstemming en coördinatie tussen de diverse 'investeerders'. Daarbij moeten ook andere sectoren betrokken worden (bv. samenwerking met onderwijs, ruimtelijke planning, jeugd, gezondheidszorg en welzijn).

De sector heeft baat bij een gediversifieerd financieringsmodel dat verschillende bronnen combineert zoals investeringen vanuit of in samenwerking met andere domeinen, Europese middelen, private financiering enz. Op deze manier ontstaat de mogelijkheid om de basiswerking van de sportsector te verbreden en vertakking naar andere sectoren te bevorderen. Het beleid moet de sector actief toeleiden naar alternatieve en aanvullende financieringsbronnen. Eén van de mogelijkheden daartoe is het uitwerken van een kader waarbij ondernemingen fiscaal beloond worden voor hun investeringen in de sportsector (personeel, infrastructuur enz.).

3. Zorg voor duurzame tewerkstelling

Voldoende ruime financiering én goede arbeidsvoorwaarden moeten voor een duurzaam tewerkstellingsklimaat in de sportsector zorgen. Er is meer nood aan specifieke en gekwalificeerde profielen om de sportbeoefening te omkaderen en te begeleiden, zoals bv. (sportpedagogisch) geschoolde ondersteuners en trainers. Het moet mogelijk zijn deze profielen aan te trekken door een correcte verloning te voorzien die rekening houdt met de bijzondere context van de tewerkstelling (beperkte en occasionele opdrachten, weekend- en avondwerk enz.).

Bovendien dient er een betere afstemming te zijn tussen de tewerkstelling in sportclubs en in het onderwijs. Leerkrachten LO kunnen een waardevolle rol spelen als sportcoach in de vrijetijdssector. Door het faciliteren van een combinatie van tewerkstelling in sportclubs en in het onderwijs kan een uitstroom (omwille van betere arbeidsvoorwaarden) uit de vrijetijdssector vermeden worden. Zo kan de kwalitatieve sportbeoefening verder versterkt worden.

Naast de reguliere tewerkstelling mag het belang en de bijdrage van de tienduizenden vrijwilligers niet uit het oog verloren worden. Hun positie dient voldoende bescherming, waardering en ondersteuning te krijgen.

4. Stimuleer een gemeenschappelijke aanpak in de sportsector

Tal van spelers in de sportsector (overheden, federaties, clubs en sportdiensten) buigen zich over dezelfde onderwerpen en worden met gelijkaardige uitdagingen geconfronteerd. Door kennis en praktijken te delen, zowel binnen de sector zelf alsook met organisaties van buitenaf, kunnen nieuwe inzichten en methodieken hun intrede doen en een brede toepassing krijgen.

Het zou wenselijk zijn de mogelijkheden te verkennen om thematische fora op te zetten die verschillende types actoren (overheden, federaties, clubs en sportdiensten, externe betrokkenen enz.) verenigen met het oog op meer uitwisseling en samenwerking.

Met de bestuurlijke veranderingen van de voorbije jaren hebben de lokale overheden aan autonomie gewonnen. Dat vertaalt zich ook voor de sportsector in meer keuzevrijheid op het lokale beleidsniveau. Dit is een rijkdom, maar tegelijkertijd is het ook een uitdaging om een overzicht te houden van de verschillende praktijken die zich ontwikkelen. Met een efficiënte en klantvriendelijke monitoring, die geen extra druk op de lokale besturen noch op de sector legt, moet het mogelijk zijn om nuttige data te verzamelen en te ontsluiten ten behoeve van alle stakeholders. Het lijkt evident om daarvoor gebruik te maken van reeds bestaande instrumenten zoals de vrijetijdsmonitor.

5. Geef sporters ruimte en infrastructuur

Om te verzekeren dat elke sportliefhebber in Vlaanderen op een veilige en kwalitatieve manier zijn of haar sport kan beleven, is er nood aan voortdurende investeringen in sportinfrastructuur. Toegankelijkheid, duurzaamheid en kwalitatieve sportbeoefening en -beleving moeten daarbij voorop staan. Alle types infrastructuur moeten aan democratische tarieven ter beschikking worden gesteld.

Eenzijds is het belangrijk om oog te hebben voor nieuwe infrastructuur, waarmee onder meer de leemtes op het gebied van disciplines of geografische spreiding opgevuld kunnen worden. Anderzijds is het essentieel om een inhaalbeweging te maken voor wat betreft het onderhoud en de renovatie van bestaande sportinfrastructuur. Zodoende kunnen de investeringen uit het verleden ook in de toekomst nog blijven renderen voor de sportsector. De positieve initiatieven die op dit vlak zijn genomen in de legislatuur 2014-2019 verdienen continuïteit.

Het is aangewezen om proactief naar afstemming en coördinatie te zoeken met het beleid inzake ruimtelijke ordening. Bij de inrichting van de openbare ruimte dient maximaal rekening gehouden te worden met sportbeoefening en -beleving. Door vanaf de planningsfase een beroep te doen op de kennis en expertise van de sportsector kan er telkens over gewaakt worden dat de publieke ruimte zo veel als mogelijk sport- en beweegvriendelijk wordt ingericht.

Ruimte is een kostbaar goed, zeker in een dichtbevolkte regio als Vlaanderen. Een resolute keuze voor de multi-inzetbaarheid van nieuwe én bestaande publieke infrastructuur verhoogt het ruimtelijk rendement. Het is daarom ook niet meer dan logisch dat er consequent aandacht gaat naar het delen van voorzieningen en gebouwen, over de grenzen van domeinen en sectoren heen.

Voor de realisatie van grote infrastructuurprojecten heeft de Vlaamse overheid een regierol om, daar waar nodig, op zoek te gaan naar inbreng vanuit de commerciële sector. Vlaanderen moet in zijn ondersteuning van dergelijke projecten waken over de toegankelijkheid van actieve en passieve sportbeleving.

6. Ga voluit voor een integraal sport- en bewegingsbeleid

Elke vorm van sportbeleid moet in eerste instantie oog hebben voor het eigenlijke DNA van de sport: sport omwille van de sport. Hieraan kan nooit voorbij gegaan worden, het is de essentie van sportbeoefening en -beleving.

Dit belet echter niet dat het beleid ook aansluiting moet vinden bij initiatieven waar sport en beweging als middel worden ingezet. Dit gebeurt binnen de eigen sector, maar ook daarbuiten. Idealiter ontwikkelt zich een integraal sport- en bewegingsbeleid waar geen onderscheid of hiërarchie bestaat tussen sport als middel of sport als doel.

Het sport- en bewegingsbeleid dient zich als een evidente en onontbeerlijke partner voor projecten en initiatieven van andere beleidsdomeinen te profileren. Afhankelijk van de context kan het sportbeleid als trekker of coördinator optreden, maar eveneens in de hoedanigheid van participant of ondersteuner. Het is noodzakelijk de schotten tussen de beleidsdomeinen te doorbreken en bij elk relevant initiatief of project te zorgen voor betrokkenheid en afstemming vanaf het vroegste stadium. Een noodzakelijke voorwaarde daarbij is het garanderen van een solide basiswerking binnen de sportsector, zoals reeds eerder aangehaald.

Binnen de huidige maatschappelijke context is het logisch om voortaan te kiezen voor een viersporenbeleid dat de nadruk legt op vier onderscheiden dimensies van het sportbeleid: bewegen, meedoen, presteren en beleven. Naast de actieve sportbeleving verdient ook de passieve participatie aandacht binnen het beleid.

7. Stimuleer experiment, innovatie en onderzoek

Het beleid dient de sportsector tijd en (financiële) ruimte te geven om, naast de basiswerking, ook experimenten op te zetten en nieuwe werkvormen te verkennen. Niet elk experiment kan en moet zich noodzakelijk vertalen in directe en positieve resultaten, ook het falen kan verrijkend zijn. De verkenning- en experimenteerfase is voor de betrokken organisaties zowel als voor de sector in zijn geheel even waardevol als het beoogde resultaat zelf. Deze aanpak vergt, naast een brede structurele basisfinanciering, ook middelen voor projectwerking.

De ontwikkeling en implementatie van innovatieve beweeg- en sportprojecten zorgen voor zuurstof in de sector zelf en kunnen, onder meer, ook de sportbeleving en -participatie versterken en/of verbreden.

Innovatie kan vanuit de sector zelf opgezet worden, maar ook via samenwerking met andere sectoren. Deze samenwerking kan inspiratie bieden, nieuwe praktijken introduceren en de transversale vertakking van sport bevorderen. Het is belangrijk om de nodige kaders en stimuleringsmaatregelen te voorzien die bovengenoemde samenwerking en partnerschappen mogelijk maken, ondersteunen en verder ontwikkelen.

Het sportbeleid dient de brug te slaan naar universiteiten, onderzoekscentra en ook het bedrijfsleven om wederzijds kennis en expertise te delen en die vervolgens te integreren in het sportbeleid en de sportpraktijk.

Het is van belang om vanuit het sportbeleid praktijkrelevant wetenschappelijk onderzoek dat op alle aspecten van de sportbeoefening en -beleving impact kan hebben, te steunen en te stimuleren. Daarbij moet er aandacht zijn voor duurzaamheid en een slim gebruik van technologie.

8. Heb oog voor ethiek van s(up)porters en voor de maatschappelijke realiteit

Sport bevordert sociale integratie en gemeenschapsvorming. Het biedt een ontmoetingsruimte waar waarden en normen worden gedeeld en overgedragen. In tandem met het beleid dienen alle aanbieders de maatschappelijke realiteit in hun

werking te vertalen en er voor te zorgen dat de sportsector een spiegel kan zijn van de maatschappij.

Het volledige sportaanbod moet voor iedereen op een laagdrempelige manier toegankelijk zijn. In sommige sporttakken is de toeleiding en participatie evidentier dan in andere. Het is daarom belangrijk om goede praktijken, maar evenzeer knelpunten en valkuilen te delen.

Binnen alle dimensies van de sportbeoefening en -beleving moet de bescherming van de integriteit van de (jonge) sporter voorop staan. De sportomgeving dient een veilige plek te zijn waar elkeen zichzelf kan zijn en zijn of haar talenten kan ontplooiën. Het gaat daarbij in de eerste plaats om het ontwikkelen van een cultuur en mentaliteit, niet om een administratieve checklist van (al dan niet) gerealiseerde maatregelen. De sportsector moet de krachten blijven bundelen om de positieve elementen te bewaken en te versterken en de negatieve elementen samen aan te pakken.

De problematiek omtrent het kopen en verkopen van sporters is steeds manifester aanwezig. Naast aandacht voor ethiek bij de sporters, vraagt ook de ethiek bij supporters extra aandacht. Vervalsing van sportwedstrijden en het omkopen van sporters is een groeiend probleem. Om hier een afdoend antwoord op te bieden is er o.a. nood aan een gecoördineerde internationale/Europese aanpak.

9. Zet in op de meerwaarde van topsport

Topsport heeft, naast de eigen intrinsieke waarde, ook een wervende rol ten aanzien van sport en beweging in het algemeen. Het is positief dat hier gericht op ingezet wordt. Dit moet een blijvend aandachtspunt zijn in het sportbeleid. In het kader van sportbeleving heeft topsport een belangrijke rol als kijksport. Het brengt ontspanning en zorgt voor een samenhangigheidsgevoel.

Talentdetectie ten behoeve van topsport verdient permanente aandacht en moet vooral ook vanuit een breder en multidisciplinair perspectief ontwikkeld worden. Daaraan gekoppeld dient er ook aandacht te gaan naar talentontwikkeling (bv. door in te zetten op kwalitatief hoogstaande sportbegeleiding) en loopbaanbegeleiding, opnieuw vanuit een brede, structurele en atleetgerichte benadering.

De financiering van de topsport kan niet de verantwoordelijkheid van de overheid alleen zijn. Naargelang de sporttak en de concrete situatie moet bijkomende financiering uit de commerciële sector worden gezocht.

Grote sportinfrastructuurwerken voor topsport komen alleen voor Vlaamse overheidssteun in aanmerking indien zij passen binnen de visie van het Topsportactieplan Vlaanderen III en voldoen aan de voorwaarden die daarin beschreven staan. Het Topsportactieplan Vlaanderen IV moet integraal worden uitgevoerd en de huidige visie binnen het Topsportactieplan moet aangehouden worden. Internationale zichtbaarheid van Vlaamse atleten en het Vlaamse topsportbeleid is belangrijk als erkenning voor de Vlaamse investeringen.

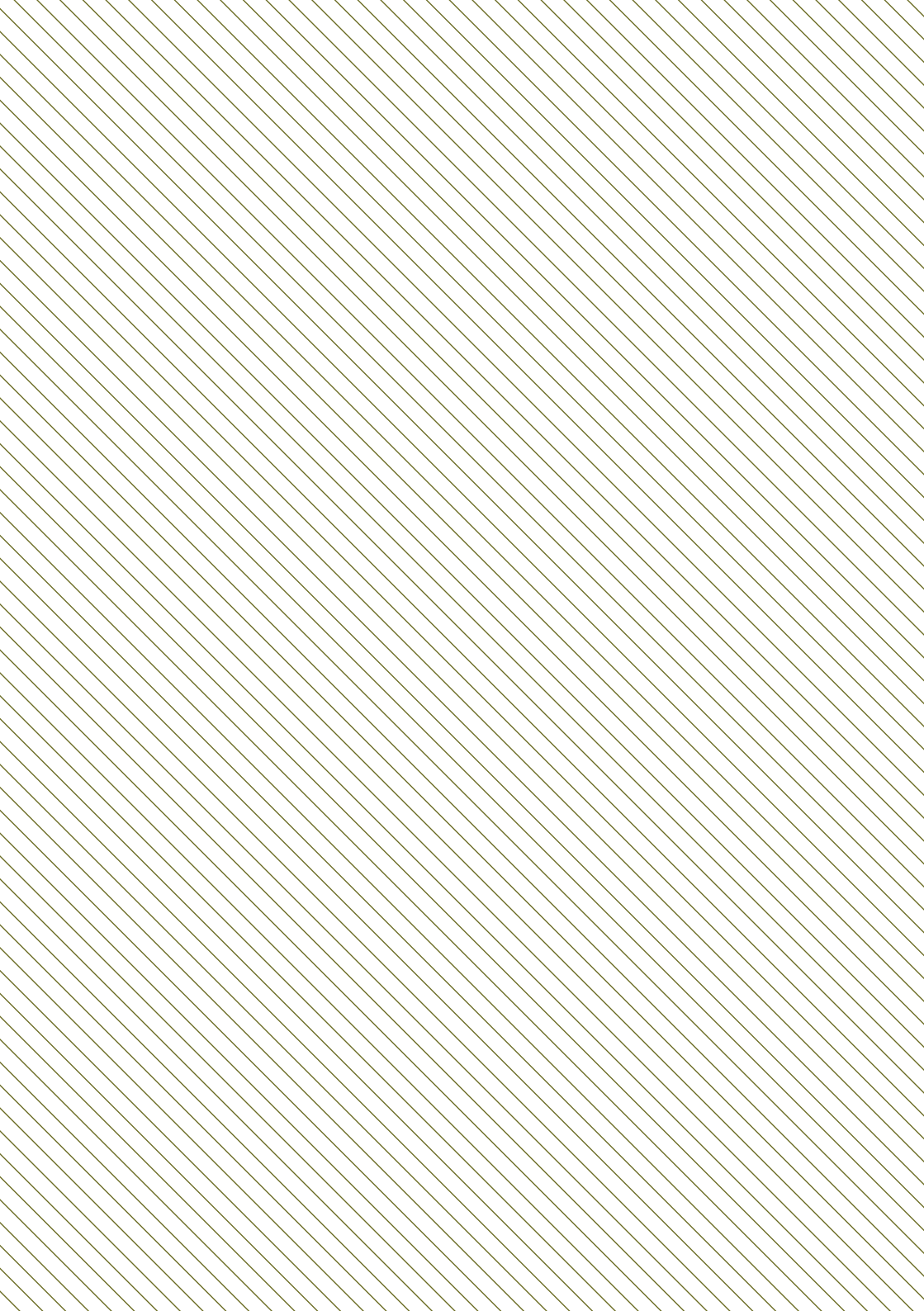
Tot slot

De sportsector staat op een kruispunt van diverse maatschappelijke uitdagingen en wordt steeds vaker aangesproken op zijn maatschappelijke meerwaarde. Indien de sector zijn rol ten volle wil kunnen spelen, dient de Vlaamse overheid een solide (financiële) draagkracht te garanderen. Organisaties moeten over voldoende financiële ademruimte beschikken om de realisatie van hun kerntaken te kunnen blijven verzekeren én om aan bijkomende vragen te beantwoorden. Dit vereist o.a. investeringen in een integraal beleid, evenwichtige tewerkstelling, kwalitatieve infrastructuur, wetenschappelijk onderzoek en innovatieve beweeg- en sportprojecten. De Vlaamse Sportraad vraagt beleidsmakers om oog te hebben voor deze financiële ademruimte bij de opstart en herziening van decreten en projectoproepen met een sportcomponent.

The background of the entire page is a photograph of a professional video camera rig. The rig includes a large lens, a microphone with a fuzzy windscreen, and various mounting brackets and cables. The image is heavily filtered with a semi-transparent orange color, creating a warm, monochromatic effect. A white diagonal band cuts across the center of the image, serving as a background for the title text.

Memorandum 2019-2024

Sectorraad Media

De mediasector is een krachtige sector met zowel een culturele, sociale als economische dimensie. Een goed mediabeleid moet het evenwicht tussen deze verschillende aspecten erkennen en bewaken.

De Sectorraad Media licht in zijn memorandum toe op welke thema's moet worden ingezet om de mediasector en zijn gebruikers ook in de toekomst verder te ondersteunen.

1. Stimuleer kritische en positieve omgang met de media

Een mediabeleid dat de gebruiker centraal zet, moet die gebruiker ook blijvend ondersteunen om op een positieve en kritische manier met media om te gaan. Media combineren verschillende functies: ze bieden ontspanning en informatie, maar ze zijn ook een venster op de wereld en een platform voor pluriform, kritisch maatschappelijk debat. Bovendien zorgt de toenemende convergentie van traditionele en sociale media ervoor dat de uitwisseling van ideeën via een groeiend aantal actoren verloopt. Het is belangrijk deze mogelijkheden te erkennen en te stimuleren, zonder evenwel de risico's uit het oog te verliezen.

Bepaalde ontwikkelingen kunnen het vertrouwen van mediagebruikers aantasten. Voorbeelden hiervan zijn het verwateren van journalistieke deontologie, informatieverstoring (d.i. het gedijen van minder ethische of onethische vormen van journalistiek in een nieuwslandschap met veel nieuwe en moeilijk te controleren actoren), misbruik van of een ondoorzichtige omgang met persoonlijke gegevens, onduidelijkheid over wat redactionele content is en wat reclame is, gebruiksonvriendelijke interfaces, gebrekkige representatie van bepaalde bevolkingsgroepen, reactiemogelijkheden (via sociale media) die niet gemodereerd worden, eenzijdige boodschappen enz.

1.1 Versterk de digitale en mediawijsheid van burgers

Meer inzicht in de werking, effecten, structuren en verdienmodellen van de media kan burgers versterken en hun vertrouwen in kwalitatief werkende media verhogen. Het **versterken van de digitale en mediawijsheid bij de gebruiker**, zowel wat betreft

toegang en vaardigheden om de tools in kwestie te gebruiken, als het begrip en bewustzijn van wat ze doen en wat daarmee gebeurt, kende in Vlaanderen de jongste jaren een goede start. Onder andere de campagne Nieuws in de Klas – die een groeiend aantal klassen bereikt met meer nieuwsmedia en een breder educatief aanbod – als de inspanningen van Mediawijs vormen hierin essentiële factoren. De Sectorraad Media waardeert de inspanningen van het beleid en het veld, en vraagt dat het onverminderd wordt verdergezet en structureel wordt verankerd in het Vlaamse beleid.

Er ligt echter nog veel meer werk op de plank.

1.1.1 E-inclusie verhogen: iedereen moet kunnen mee zijn op de digitale mediatrein. Een gecoördineerd beleid op Vlaams én federaal niveau ontbreekt echter nog steeds, ondanks programma's tot overschakeling naar uitsluitend digitale dienstverlening. De Sectorraad Media dringt aan om minstens op Vlaams niveau dringend werk te maken van zo'n gecoördineerd beleid.

- De raad vraagt om e-inclusie expliciet op te nemen als doelstelling binnen horizontale beleidsplannen Armoede, Integratie en Gelijke Kansen en daarvoor de nodige middelen te voorzien, zodat lokale en welzijnsinitiatieven met doelgroepen aan de slag kunnen gaan om werk te maken van digitale en mediawijsheid.
- Het Beleidsdomein Welzijn moet prioritair werk maken van digitale en mediawijsheid binnen Jongerenwelzijn, het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap en het Algemeen Welzijnswerk. De sociaal meest kwetsbaren moeten online versterkt worden in hun weerbaarheid in plaats van in hun kwetsbaarheid.

1.1.2 Meer ondersteuning in het onderwijs: met de nieuwe eindtermen krijgen digitale en mediawijsheid een nog duidelijkere rol in het onderwijs.

- 'Digitale geletterdheid en mediawijsheid' mag in de eindtermen niet eenzijdig technisch of vanuit een risicoperspectief gedefinieerd worden, maar dient een genuanceerde invulling te krijgen. Digitale geletterdheid gaat namelijk niet enkel over toestellen bedienen of coderen, maar evenzeer over creatief gebruik van media, evenwichtige omgang met informatie, correcte interactie op sociale media, bewustzijn omtrent privacy enz. De expertise van organisaties zoals Mediawijs kan hiertoe een waardevolle bijdrage leveren.

- De voorbije jaren zijn heel wat instrumenten ontwikkeld ten behoeve van leerkrachten, maar er is nog steeds nood aan gerichte vorming, concrete ondersteuning en pakketten op maat. De Sectorraad Media gelooft dat onderwijs-, cultuur- en mediabeleid hiertoe samen actie moeten ondernemen.
- Digitale infrastructuur in het Vlaamse onderwijs blijft een struikelsteen. De Sectorraad roept het beleidsdomein Onderwijs op om hier een prioriteit van te maken en in te zetten op connectiviteit, apparatuur, onderhoud en vaardigheden (zie het langlopende onderzoek 'Monitor ICT-Integratie in het Vlaamse Onderwijs', MICTIVO).

1.1.3 Meer aandacht voor digitale en mediawijsheid bij volwassenen: digitale geletterdheid en mediawijsheid zijn ook van tel op de werkvloer, in het familiale leven en in de vrije tijd.

- Werkgevers hebben er belang bij dat hun werknemers de nodige vaardigheden bezitten om op een bewuste en vlotte manier met digitale instrumenten aan de slag te kunnen. In samenwerking met experts ter zake moet het beleidsdomein Werk onderzoeken welke omkadering werkgevers, werknemers en werkzoekenden nodig hebben en op basis daarvan digitale en mediawijsheid op de werkvloer stimuleren.
- Verschillende actoren en initiatieven (MediaNest.be, Veiligonline, Groeimee.be enz.) besteden aandacht aan hoe er vanuit opvoeding met digitale vraagstukken wordt omgegaan. De beleidsvelden Welzijn en Media moeten hun respectieve inspanningen en hun samenwerking opvoeren om nog meer opvoedingsondersteuners en ouders te bereiken.
- Ook inzake vrije tijd en cultuurbeleving worden inspanningen geleverd. Bibliotheken en het steunpunt Cultuurconnect zijn voortrekkers op het lokale niveau. Binnen diverse culturele sectoren en disciplines is de aandacht voor digitale en mediawijsheid nog relatief fragmentarisch. Er liggen nog heel wat kansen om bewuster om te gaan met media, digitalisering en beeldgeletterdheid. Via experimentele en projectsubsidies zou de aandacht voor deze aspecten aangescherpt kunnen worden.

1.2 Erken en stimuleer de inspanningen van media

Media hebben zelf ook een **verantwoordelijkheid** om mensen te versterken in hun vertrouwen in en het gebruik van media. De druk op het ecosysteem en de bestaande businessmodellen mag geen vrijgeleide zijn om redactionele verantwoordelijkheid te omzeilen. Een sterke ethische code en heldere afspraken om mistoestanden te melden én recht te zetten zijn fundamenteel. Media leveren daartoe al inspanningen, onder meer met goed functionerende systemen van zelfregulering rond reclame (Jury voor Ethische Praktijken inzake reclame, JEP), journalistieke praktijk (Raad voor de Journalistiek) of privacy. De bekendheid van deze systemen kan worden verbeterd door hernieuwde campagnes bij het brede publiek. De effectiviteit van het huidige instrumentarium kan in het kader van informatieverstoring ook verder onderzocht worden.

Het is tevens van belang om voortdurend de vinger aan de pols van actuele en nieuwe ontwikkelingen te houden en het gelijk speelveld tussen bestaande en opkomende vormen van media te bewaken in samenwerking met de beleidsmakers.

1.3 Heb oog voor de rol van politieke actoren

Uit bevragingen zoals het Burgerkabinet Media blijkt dat het publiek kritisch kijkt naar de **rol van politieke actoren** in fenomenen van informatieverstoring. Deze laatste moeten zich bewust zijn van hun voorbeeldrol over hoe ze informatie brengen in de media.

2. Durf duurzaam investeren in de mediasector

2.1 Investeer in een gezond en kwaliteitsvol media-ecosysteem

De mediasector in Vlaanderen is een ecosysteem waarin iedere actor zijn rol speelt. Vlaanderen heeft een **rijk en gevarieerd medialandschap**, dat internationaal hoog staat aangeschreven. Dit is onder andere te danken aan de Vlaamse openbare en particuliere radio- en televisieomroepen, de regionale televisieomroepen, de lokale radiosector, de journalistieke en nieuwsmedia, de producenten, de auteurs, de uitvoerende kunstenaars en de dienstenverdelers die allen sterk inzetten op lokale inhoud en innovatie. De Sectorraad Media vraagt het beleid om dit te blijven waarderen en te waarborgen. Het is nodig om het evenwicht tussen de verschillende

actoren te bewaken en om de Vlaamse markt aantrekkelijk te houden voor adverteerders.

Rekening houdend met een internationale trend van overnames en schaalvergrotingen, moet er op gelet worden dat Vlaamse content niet aan belang of kwaliteit inboet en dat een gelijk speelveld gecreëerd wordt. Daarom moet de Vlaamse overheid blijven investeren in de Vlaamse mediasector en in Vlaamse mediacontent door:

Ondersteuning te bieden aan:

- een kwaliteitsvolle openbare omroep met voldoende middelen om al zijn opdrachten te kunnen uitvoeren;
- opleidingstrajecten zoals de MediAcademie;
- gedegen (onderzoeks-) journalistiek, bijvoorbeeld via het Fonds Pascal Decroos, het journalistenloket of het nieuwe Vlaams journalistiek fonds. De doelstelling moet hier zijn een structurele regeling uit te werken voor ondersteuning van onafhankelijke, kwaliteitsvolle journalistiek. Deze steun moet inzetten op innovatieve, ambitieuze projecten, gericht op het bereiken van nieuwe doelgroepen met kwaliteitsvol nieuws. De projecten moeten door bestaande en nieuwe spelers kunnen worden opgezet;
- kwaliteitsvolle Vlaamse producties, bv. via het Mediafonds van het Vlaams Audiovisueel Fonds;
- Vlaamse games, bv. via het Gamefonds van het Vlaams Audiovisueel Fonds. Ook hier kan er meer aandacht zijn voor innovatieve formats.

Regelgevende omkadering te bieden en de positie van onze media in een internationale context te versterken:

- bevorderen van de economische leefbaarheid van lokale en regionale media, zowel radio als televisie, als bron van diversiteit en nabijheid in het Vlaamse medialandschap;
- inzetten op een volwaardige digitalisering van het radiolandschap waarbij wordt gestreefd naar de technologisch meest vooruitstrevende distributietechnieken en de betrokkenheid van alle spelers;
- stimuleren van netwerken en samenwerking tussen actoren, waarbij de verschillende actoren in hun rol erkend worden maar er op een gecoördineerde manier aan gemeenschappelijke doelen kan gewerkt worden;

- stimuleren van buitenlandse aanbieders van mediadiensten in Vlaanderen om op een gelijkwaardige manier in lokale content te investeren;
- zorgen voor een gelijk speelveld voor internationale spelers op het vlak van regulering;
- Vlaamse media en content internationaal promoten en opschaling stimuleren. Daarbij moeten alle ondersteunende actoren, met hun verschillende finaliteiten worden samengebracht voor overleg, zoals nu bijvoorbeeld al door het Actieplan Gaming wordt vooropgesteld;
- investeren in media-innovatie en -onderzoek in onze Vlaamse universiteiten en onderzoekscentra (zie ook punt 3);
- aandacht hebben voor de toepassing van het mededingingsrecht. Om het hoofd te kunnen bieden aan de internationale spelers is het belangrijk dat er tussen lokale spelers, bv. omroepen onderling, of Europese spelers samenwerkingen mogelijk zijn. In het verleden werden samenwerkingsvormen tussen omroepen met het oog op het lanceren van een online video-platform vaak tegengehouden door de toepassing van het mededingingsrecht. Aangezien de audiovisuele sector zo snel verandert, is het noodzakelijk dat mededingingsautoriteiten in hun beslissingen rekening (kunnen) houden met internationale spelers die actief zijn binnen de Europese lidstaten.

2.2 Zelf- en coregulering waar mogelijk, regulering waar nodig

In de mediasector zijn er zoals gezegd verschillende voorbeelden van goedwerkende zelf- of coregulering. Deze zelfregulering ontstaat uit overleg, wat het ecosysteem als geheel ten goede komt en zorgt voor gedragenheid van de beslissing. Er moet over gewaakt worden dat elke relevante actor betrokken wordt indien er voor zelfregulering gekozen wordt, bijvoorbeeld ook de gebruikers, zoals bij de JEP bijvoorbeeld al het geval is. **Zelf- en coregulering maken volwaardig en positief deel uit van de regelgevingsmix** en moeten telkens een optie blijven. Bij de nakende omzetting van de richtlijn Audiovisuele Mediadiensten (AVMD) kan de geboden ruimte voor zelfregulering daarom best maximaal onderzocht en gebruikt worden.

Waar zelf- of co-regulering niet blijken te volstaan, moet **regulering** kunnen ingrijpen. Waar dat het geval is, moet de regelgeving legistiek kwalitatief, helder, eenduidig, coherent en effectief zijn. Ze moet rechtszekerheid bieden en tevens toekomstbestendig en, waar mogelijk, technologie-neutraal zijn. De Sectorraad Media vraagt stimulerende en vertrouwenwekkende maatregelen die proportioneel, doeltreffend en maatschappelijk relevant zijn.

Wat ondersteuningsmechanismen betreft, moet het kritisch evalueren van de effectiviteit en duurzaamheid (van recente hervormingen) permanent deel uitmaken van de beleidscyclus.

Wat pluriformiteit betreft, is de Sectorraad Media er zich van bewust dat de economische omstandigheden soms tot meer concentratie leiden. Het is belangrijk dit van dichtbij te blijven opvolgen, niet alleen vanuit economisch of eigendomsstandpunt, maar ook door de inhoudelijke diversiteit te monitoren en te bewaken. Indien nodig moet pluralisme gestimuleerd worden met concrete maatregelen. Dit kan bijvoorbeeld door het onderzoeken van cross-ownershipregulering in een platformcontext, het ondersteunen van infrastructuur- en dienstencompetitie of het garanderen van universele toegang tot de openbare omroep op innovatieve manieren (bv. het niet meetellen van het dataverkeer van audiovisuele content van de VRT voor een datalimiet (zero rating) of het aanbieden van een universele-dienstpakket).

3. Zet in op de vernieuwingskracht van de mediasector

De rijkdom en de verscheidenheid in het medialandschap zijn nauw verbonden met de bestaande en opkomende technologische mogelijkheden. **Innovatie en ondernemerschap** zijn dan ook onlosmakelijk met de mediasector verbonden. De kracht van de Vlaamse mediasector op vlak van innovatie zit meer specifiek in:

- de veelheid en kwaliteit van de lokale spelers en de lokale content: hun nabijheid wekt vertrouwen op, hun creativiteit leidt tot een grote output met relatief weinig middelen en zij zijn wendbaar genoeg om snel op evoluties te kunnen inspelen;
- de mix van sterke spelers – zowel publieke als private media, zowel lokale als globale spelers – en van technologieën: binnen een sterk ecosysteem dagen zij elkaar uit en maken zij elkaar beter;
- de locatie in het centrum van Europa waar veel infrastructuur, onderzoekspartners en menselijk kapitaal voorhanden zijn.

Het Vlaamse media- en innovatiebeleid moet deze troeven (nog meer) uitspelen door voor een stimulerende omkadering te zorgen. Binnen de bestaande Vlaamse ondersteuningskanalen voor innovatie moeten – eventueel binnen een ruimer kader

van cultuur- of creatieve industrieën - specifieke budgetlijnen voor media-innovatie worden voorzien, zoals in het verleden het geval was. Het gaat daarbij over meer dan enkel technologie. Innoverende projecten omtrent inhoud, businessmodellen, formats en dergelijke moeten eveneens kunnen worden getest. Ook is aandacht voor het stimuleren van lokale creativiteit in de meest brede zin onontbeerlijk, wat samenwerking vergt tussen verschillende beleidsvelden (media, innovatie, onderwijs, cultuur enz.).

Kennis die met publieke middelen werd gefinancierd moet vervolgens, ter versteviging van het Vlaamse media-ecosysteem, kunnen worden gedeeld, bv. door onderzoeksresultaten zoveel mogelijk publiek toegankelijk te maken.

4. Speel in op maatschappelijke uitdagingen

Media zijn overal en altijd aanwezig en ze staan voor iedereen open. Elke burger heeft recht op correcte en heldere informatie, op ontspanning, op vrije meningsuiting. De diversiteit van het publiek schept zelf ook kansen: media hebben de kracht om bruggen te bouwen over verschillende groepen in de samenleving heen en kunnen tegelijk ook verschillende doelgroepen specifiek bedienen.

De Sectorraad Media meent dat het diverser maken van de structuren van mediabedrijven, van het aanbod en van de representatie van doelgroepen dit mee kan helpen realiseren. De Vlaamse overheid moet deze **weerspiegeling van de maatschappelijke realiteit in en door mediabedrijven** met alle middelen die tot haar beschikking staan, stimuleren.

Daarnaast moet ook verder gewerkt worden aan het aantrekkelijk maken en houden van de **mediasector als werkgever**. De sector moet samen met het beleid:

- bruggen bouwen naar het onderwijs, aandacht hebben voor doorstroom en het scheppen van een juist verwachtingskader;
- aandacht hebben voor genderbalans, voor kwetsbare groepen en grensoverschrijdend gedrag gericht aanpakken;
- aandacht hebben voor werkdruk en correcte verloning: als de druk stijgt op het ecosysteem heeft dit effect op de output, op personeelsverloop, op de balans tussen werk en vrije tijd, op verloning en op werkzekerheid.

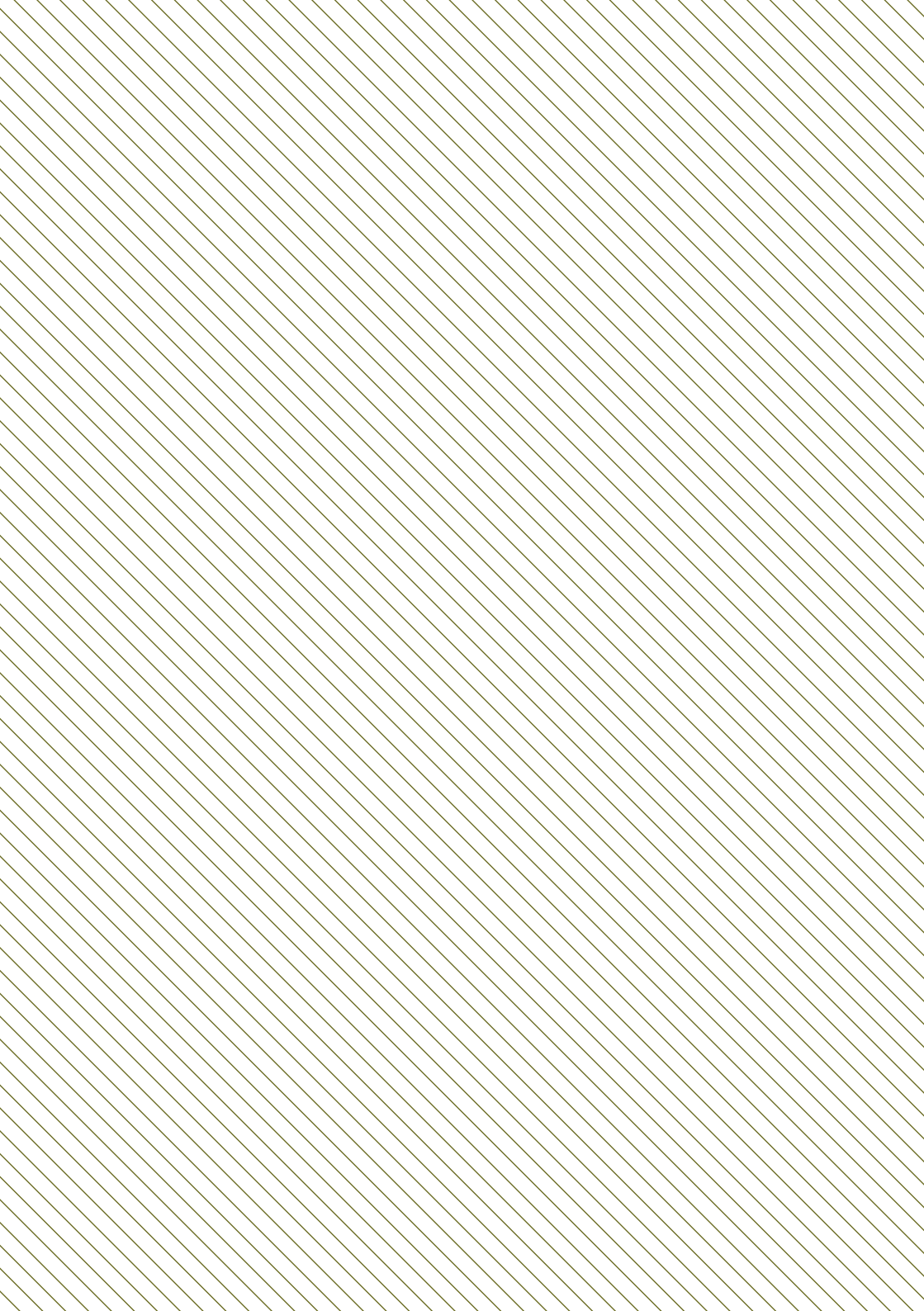
5. Bouw bruggen tussen verschillende beleidsdomeinen en bestuursniveaus

De mediasector in Vlaanderen werkt niet in een vacuüm: hij is onderhevig aan concurrentie, wordt geconfronteerd met regelgeving en staat voor technische en maatschappelijke uitdagingen. Tegelijkertijd dienen er zich ook kansen aan, zowel in Vlaanderen als op internationaal niveau. Om duurzaam in te spelen op al deze omgevingsfactoren is er nood aan meer **doorgedreven coördinatie tussen de verschillende overheden en beleidsdomeinen** met bevoegdheden die raken aan het mediabeleid. Een absoluut aandachtspunt bij coördinatie en samenwerking is het streven naar heldere en samenhangende regelgeving. In het belang van de slagkracht van de sector is het nodig dat regelgeving op verschillende vlakken en niveaus elkaar versterkt en zeker niet tegenwerkt.

Participatie van de sector en zijn vertegenwoordigers aan de regelgevende processen is een goede manier om dit te verzekeren. De Sectorraad Media vraagt dan ook dat advies over en **participatie aan Europese en federale processen** gestimuleerd wordt, zodat de inspraak van de Vlaamse actoren versterkt kan worden.

Een concreet dossier waar de nieuwe Vlaamse regering mee aan de slag moet gaan, is de omzetting van de herziene richtlijn audiovisuele mediadiensten (AVMD-richtlijn). Het is nodig de wijzigingen helder, kritisch en met aandacht voor de impact op het lokale media-ecosysteem om te zetten in het Mediadecreet. Met oog hierop moet de analyse gemaakt worden van hoe de vertaling naar Vlaamse decreetgeving gemaakt kan worden en welke klemtonen (bv. reclame overslaan, zichtbaarheid en vindbaarheid van content, quota voor Vlaamse content enz.) er al dan niet gelegd kunnen worden.

Tot slot is het nodig om media voldoende te capteren en onder de aandacht te brengen in (transversale) langetermijnplannen, zoals Visie 2050. De rol van media in het vormen van een culturele identiteit, in het brengen van verhalen en gedeelde verbeelding, evenals de functionele rol van media als waakhond en ten behoeve van informatievoorziening zijn kenmerken die inherent zijn aan de sector en die ook in de toekomst bewaard en bewaakt moeten worden.

Colofon

Redactie

SARC-secretariaat
Arenbergstraat 9, 1000 Brussel
www.sarc.be
sarc@vlaanderen.be

Verantwoordelijke uitgever

Luk Verschueren

Grafische vormgeving

Femke Vanbelle
www.wilderzicht.be

Depotnummer

D/2018/3241/221

Uitgave

2018

